Ազգ

Azg armenian daily

3 ՅՈՒԼԻՍ 1998 ՈՒՐԲԱԹ # 119 (1622)

«Գազպրոմի» ունեցվածքը կալանքի տակ

ՄՈՍԿՎԱ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՌԴ վարչապետ Սերգեյ Կիրիենկոն փոխվարչապետ Բորիս Նեմցովին հանձնարարել է «Գազպրոմ» ՌԲԸ պետներկայացուցիչների կոլեգիայի նիստում լուծարել տրաստային պայմանագիրը վարչության նախագահ Ռեմ Վյախիրեւի հետ բաժնետոմսերի պետական փաթեթի կառավարման վերաբերյալ: Անցած տարի դեկտեմբերին ստորագրված պայմանագրի հիման վրա մինչեւ 1999 թվականի մարտի 1-ը բաժնետոմսերի պետական փաթեթը հանձնվում էր Ռ. Վյախիրեւին ի վստահելի կառավարումն «Գազպրոմի» բաժնետոմսերի 35 տոկոսը:

Ս. Կիրիենկոն հանձնարարել է նաեւ հարկային պետական ծառայությանը կալանք դնել ռուսական խոշորագույն ընկերության ունեցվածքի վրա: Այս ամենի պատճառ ռուսական աղբյուրները նշում են այն հանգամանքը, որ այս տարվա մի քանի ամիսներին «Գազպրոմը» վերածվել է խոշորագույն պարտապանի: Դեռ հունիսին այս ընկերությունը պետք է բյուջե մուծեր 2,5 մլրդ ռուբլի, սակայն վճարված է 1 մլրդ ռուբլուց քիչ ավելի: Ընդամենը «Գազպրոմի» պարտքը կազմում է ավելի քան 4 մլրդ ռուբլի:

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Արկադի Ղուկասյան. «Չեմ բացառում, որ հոկտեմբերից հետո Ադրբեջանի դիրքորոշումը կփոխվի»

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 2-ին ԼՂՀ նախագահ Արկադի Ղուկասյանը Երեւանում հանդիպեց ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանի հետ: Հանդիպման ավարտին ԼՂՀ նախագահը լրագրողներին հայտնեց, որ քննարկվել են ղարաբաղյան խնդրի կարգավորման Հայաստանի եւ Ղարաբաղի մոտեցումները եւ հնարավոր քայլերը մոտակա ժամանակում: «Լուրջ աշխատանք պետք է տարվի մեր կողմից, մենք պետք է կարողանանք պաշտպանել մեր դիրքորոշումը միջազգային ասպարեզում եւ ապացուցել, որ ղարաբաղյան հակամարտության կարգավորման փաթեթային լուծումը ամենատրամաբանականն է», - ասաց պրն Ղուկասյանը:

Հակամարտության կարգավորման փաթեթային տարբերակը, ըստ նրա, ոչ թե հայկական կողմի քմահաճույքն է կամ ցանկությունը, այլ խնդրի լուծման միակ ձեւն է, եթե կա փոխզիջումների գնալու տրամադրվածություն: «Քայլ առ քայլ տարբերակը չի կարող լուրջ ընդունվել բոլոր կողմերից, քանի որ հնարավոր չէ լուծել սկզբից Ադրբեջանի պրոբլեմը, հետո՝ Ղարաբաղի պրոբլեմը. կա անվստահություն, եղել է պատերազմ, եւ կա այսօրվա իրավիճակը, որը մենք անպայման պետք է հաշվի առնենք»:

ԼՂՀ նախագահն ընդգծեց, որ ներկայումս վիճակը բարդացել է Ադրբեջանի կողմից փաթեթային տարբերակը չընդունելու պատճառով: Արկադի Ղուկասյանը կարծիք հայտնեց, որ Ադրբեջանում սպասվող նախագահական ընտրությունների կապակցությամբ դա, գուցե, ինչ-որ տակտիկական քայլ է ադրբեջանական իշխանությունների կողմից: «Չեմ բացառում, որ հոկտեմբերից հետո Ադրբեջանի ղեկավարության դիրքորոշումը կփոխվի», - ասաց պրն Ղուկասյանը:

Հիշեցնելով, որ մինչեւ վերջերս խնդրի փաթեթային լուծումը չէր ընդունվում նաեւ ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի համանախագահության կողմից, պրն Ղուկասյանն ասաց, թե ներկայումս «տպավորություն է ստեղծվում, որ համանախագահությունը պատրաստ է ընդունել այդ գաղափարը բանակցություններ առանց նախապայմանների», եւ «նրանք շատ ավելի լավ են սկսել ընդունել փաթեթայինի գաղափարը»:

Վերջերս Եվրախորհրդարանի պատվիրակության կողմից լիսաբոնյան սկզբունքներին վերադառնալու կոչերի կապակցությամբ Արկադի Ղուկասյանն ասաց, որ ղարաբաղյան կողմի հետ հանդիպումներից հետո պատվիրակության դիրքորոշումը ինչ-որ տեղ փոխվեց: Նրա խոսքերով, «մեզ հաջողվեց ինչ-որ տեղ համոզել, որ լիսաբոնյան գաղափարները շատ վատ ազդեցություն ունեցան բանակցային պրոցեսի վրա»:

ՀՀ ԱԳ նախարար Վարդան Օսկանյանի հայտարարության շուրջ առաջացած աղմուկի պատճառը, ըստ Արկադի Ղուկասյանի, գուցե այն էր, որ Հայաստանը ժամանակին խուսափում էր ԼՂՀ անկախության կամ Հայաստանին վերամիավորվելու մասին խոսելուց, թեեւ ղարաբաղյան կողմը միշտ պնդում էր, որ այս մոտեցումը պետք է անպայման ամրագրվի: Չնայած, ըստ նրա, Ղարաբաղի անկախության ճանաչումը ինքնանպատակ չէ եւ հարցի լուծում չէ, ԼՂՀ նախագահը չբացառեց, որ կարող է ինչ-որ պահի այդպիսի անհրաժեշտություն առաջանալ: Սակայն քանի դեռ «մենք հույսով ենք, որ հնարավոր է հասնել փոխզիջման, մենք ուղղակի այդ հարցը չենք դնում»:

Միաժամանակ Արկադի Ղուկասյանը նշեց, որ 1991-92 թթ.ից զուգահեռաբար աշխատանք է տարվում Ղարաբաղի անկախությունը նաեւ այլ երկրների կողմից ճանաչելու ուղղությամբ: «Բայց դժվար է, քանի որ միշտ, եւ սա շատ տրամաբանական է, հետեւյալ հարցն է ծագում. եթե դուք հարց եք դնում ճանաչման, ինչո՞ւ չի ճանաչում Հայաստանը: Պետք է կարողանալ պատասխանել այդ հարցին», - ասաց ԼՂՀ նախագահը:

Ղարաբաղի ներքաղաքական իրավիճակի կապակցությամբ ԼՂՀ նախագահը հայտնեց, որ «կային բարդություններ, հիմա ամեն ինչ նորմալ է»:

ՏԱԳՆԱՊԱՀԱՐՈՒՅՑ

ՀՀ բնակչության առողջությունը բոլոր ցուցանիշներով վատացել է

ԼԻԼԻԹ ՊՈՂՈՍՅԱՆ

ՀՀ կառավարման դպրոցի եւ ՀԲ տնտեսական զարգացման ինստիտուտի նախաձեռնությամբ Առողջապահության ազգային ինստիտուտում ընթացող եռօրյա սեմինարի ընթացքում, որ նվիրված էր առողջապահության համակարգի բարեփոխումներին, համակարգի եւ, որպես հետեւանք, բնակչության առողջության ցուցանիշների մտահոգիչ վիճակը փաստող մի շարք տվյալներ հրապարակվեցին:

Աիդա Գաբրիելյանի տվյալներով (վիճակագրության պետական ռեգիստրի եւ վերլուծության նախարարություն) Հայաստանի Հանրապետությունում ներկայումս գործում են 178 հիվանդանոց եւ 497 ամբուլատոր-պոլիկլինիկական հիմնարկներ: Բժիշկների թիվը 1990 թվականի համեմատ պակասել է 10 տոկոսով:

Միջինից բարձր ծնելիություն-միջինից ցածր մահացություն ավանդական հաշվեկշիռը 1988 թ.-ի երկրաշարժից հետո խախտվել է եւ անցած տարիների ընթացքում տատանումների ենթարկվել: 1989-90 թթ. մահացության տոկոսը բարձրացել է, հետագայում՝ մի փոքր նվազել: Այդ տեղաշարժերի արդյունքում 1997 թ.-ին արձանագրված մահացության ցուցանիշը 1987 թ.-ի համեմատությամբ ավելացել է 10 տոկոսով: Մահացության ամենաբարձր աստիճանն արձանագրվել է սրտանոթային հիվանդությունների (1997 թ.-ին՝ 100 հազար բնակչի հաշվով 336,6՝ 1990 թ.-ին 305,9-ի փոխարեն), չարորակ նորագոյացությունների (96,5 դեպք 1997 թ.-ին՝ 1990-ի 98,3 փոխարեն), պալարախտի (տուբերկուլոզ) պարագայում:

Մեկ բնակչին ընկնող տարեկան միջին հաճախումների թիվն ավելի քան 3 անգամ նվազել է, 1985-ի 10,5-ի փոխարեն 1997-ին հասնելով 3,2-ի: Պատճառը հանրահայտ է. դրամի բացակայություն, վերջին տարիներին վճարովի ծառայությունների ներմուծում, դեղորայքի անմատչելիություն, մի խոսքով, սոցիալական «վթարային» իրավիճակ:

Պետբյուջեի հատկացումները տարեցտարի նվազել են, 1995 թ.-ին կազմելով բյուջետային հատկացումների 8,4 տոկոսը, 1996-ին՝ 7,1 տոկոսը, 1997-ին՝ 5,1 տոկոսը:

Տես ♦ էջ 3

Երեւանում Ֆրանսիայի դեսպանը խախտել է դիվանագիտական էթիկայի նորմերը

Հայտարարեց Հայաստանի ԱԳՆ մամլո քարտուղարը

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ՍՆԱՐՔ: «Ֆրանսիայի դեսպան Միշել Լեգրայի գնահատականները Հայաստանի նախագահի մոտեցումների եւ, ընդհանրապես, հայ դիվանագիտության վերաբերյալ համարում եմ դիվանագիտական էթիկայի խախտում», «Սնարք»-ի թղթակցին հայտարարեց Հայաստանի արտաքին գործերի նախարարության խոսնակ Արսեն Գասպարյանը այսօր «Ռեսպուբլիկա Արմենիա» թերթում հրապարակված դեսպան Լեգրայի հետ «Սնարք» գործակալության հարցազրույցի կապակցությամբ:

«Դեսպան Լեգրայի, ինչպես նաեւ մնացած բոլոր դեսպանների հիմնական պարտականությունն է դեսպանընկալ երկրում ներկայացնել իրենց պետությունների շահերը եւ նպաստել երկկողմ հարաբերությունների զարգացմանն ու խորացմանը: Լեգրայի մեկնաբանությունները ՀՀ նախագահի դիրքորոշման մասին եւ դրա հետ կապված Հայաստանի «մեկուսացման» հավանականության վերաբերյալ անցնում են վերոհիշյալ սահմանագիծը եւ կարող են լուրջ հետեւանքներ ունենալ:

Հուսով ենք, որ դեսպան Լեգրայի մոտեցումները չեն անդրադառնա Հայաստանի եւ Ֆրանսիայի միջեւ հաստատված հարաբերությունների վրա», ասաց Գասպարյանը:

Բանն այն է, որ հարցազրույցի ժամանակ «Սնարք»-ի թղթակիցը, հիշեցնելով Ֆրանսիայի դեսպանին Հայաստանում նախագահական ընտրություններից անմիջապես հետո նրա անցկացրած մամլո ասուլիսը, որտեղ Միշել Լեգրան այն կարծիքն էր հայտնել, թե «Լեռնային Ղարաբաղի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը, Հայաստանի վարչապետ Ռոբերտ Քոչարյանը եւ Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը տարբեր մարդիկ են, տարբեր մոտեցումներով», հարցրել էր, թե արդյո՞ք պարոն Լեգրան նկատել է նման փոփոխություններ Ռոբերտ Քոչարյանի դիրքորոշման մեջ: Այդ հարցին Ֆրանսիայի դեսպանը պատասխանել է.

«Առայժմ ոչ: Սակայն ես չեմ բացառում նման փոփոխությունները: Հակառակ դեպքում Հայաստանը կարող է հայտնվել միջազգային մեկուսացման մեջ: Դրա վկայությունը Վարդան Օսկանյանի հայտարարության միջազգային հանրության արձագանքն է: Ես գտնում եմ, որ հայ դիվանագետներն ընդհանրապես պետք է ավելի զգույշ գործեն»:

Կոնստանտինեսկու. «Բաքու-Սուփսա-Կոնստանցա ուղեգիծը միանգամայն իրական է»

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ՅՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ-ՓՐԱՅՄ ՆՅՈՒՍ: Պաշտոնական այցով Թբիլիսիում գտնվող Ռումինիայի նախագահ Էմիլ Կոնստանտինեսկուն պաշտպանում է կասպյան նավթը «Բաքու-Սուփսա-Կոնստանցա» ուղեգծով փոխադրելու սխեման:

Այդ ուղեգիծը ադրբեջանական նավթի ամենակարճ ճանապարհն է դեպի Եվրոպա եւ, անտարակույս, ձեռնտու է տնտեսապես, չորեքշաբթի օրը Թբիլիսիում կայացած մամլո ասուլիսում հայտարարել է Ռումինիայի նախագահը:

Կասպյան նավթը եվրոպական երկրներ առաքելուն մասնակցել հավակնող մյուս երկրների համեմատությամբ Ռումինիան որոշակի առավելություններ ունի, ասել է Կոնստանտինեսկուն, քանի որ նրա Կոնստանցա սեւծովյան նավահանգիստն արդեն այժմ երկաթուղիներով եւ ծովային ուղիներով կապված է աշխարհի շատ երկրների հետ: Ներկայումս Կոնստանցայի նավահանգստում ամբողջ թափով ընթանում է նոր, ժամանակակից նավթամբարի շինարարությունը, եւ դա Ռումինիային լավ կարելիություններ է ընձեռում դառնալու այդ կարեւոր նախագծի իրացման մասնակիցը, ասել է ռումին ղեկավարը:

Էմիլ Կոնստանտինեսկուն այսօր ժամանելու է Երեւան:

ԵՐԵՎԱՆ

ՊՆ վարչության պետի ինքնասպանության մանրամասներ

Պաշտպանության նախարարության ֆինանսաբյուջետային վարչության պետ Մավրիկ Ավետիսյանի ինքնասպանության լուրն արդեն պաշտոնապես տպագրվել է մամուլում՝ շարժառիթների նախնական վարկածով: Մավրիկ Ավետիսյանը դասախոս էր, մարտական շքանշանի արժանացած գնդապետ, ինչը հազվադեպ է պատահում ֆինանսատնտեսական գործունեությամբ ՊՆ-ում զբաղվողների պարագայում: Վերջին հանգստյան նրան ուղեկցեց ընդամենը 3-4 մարդ: ՊՆ աշխատանքային երկարամյա գործընկերներից ոչ ոք չկամեցավ մասնակից դառնալ ոչ հոգեհանգստին, ոչ թաղմանը: Իսկ ինքնասպանության եղանակը, քննչական խմբի վկայությամբ, բավական «անվարժ» է եղել: «Մակարով» ատրճանակի գնդակը մտել է ականջատակից՝ ծոծրակի մասով, եւ դուրս եկել քունքի ուղղությամբ, ինչն անսովոր ինքնասպանության եղանակ է համարվում: Ավանդաբար ինքնասպանություն գործում են ատրճանակը սեղմելով քունքին կամ բերանին:

Դատախազության հատուկ քննչական խումբը շարունակում է հետաքննությունը: Արդեն հայտնի են այն անձինք, որոնք վերջինն են կենդանի տեսել Մավրիկ Ավետիսյանին, դրանք զինվորական ոստիկանության աշխատակիցներն են: Պաշտոնական բացատրությամբ այցի նպատակն է եղել՝ հորդորել Մավրիկ Ավետիսյանին՝ հանրապետության նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանի հանձնարարականով՝ ներկայացնելու պաշտպանության նախարարության համակարգում 1991 թ. մինչեւ 1998 թ. անցկացվող ֆինանսատնտեսական ստուգումներին անհրաժեշտ բոլոր փաստաթղթերը: Մավրիկ Ավետիսյանը տեղյակ էր, որ բյուջետային յուրացումների փաստից բացի՝ արձանագրված է ՊՆ դրամարկղում կանխիկ մեծ գումարի բացակայություն: Ըստ որոշ աղբյուրների՝ յուրացված բյուջետային գումարների չափը մոտենում է մի քանի տասնյակ մլն դոլարին համարժեք դրամի:

Լ. Գ.

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

Ընթացիկ

«Ձեզ պետք են մեծ ցնցումներ, մեզ պետք է մեծ Հայաստան»

ԱԺ-ում այս հինգշաբթի ոչ մի քվեարկություն չկայացավ

Խոսրով Հարությունյանն այսպես վերաձեւակերպեց դարասկզբյան ռուս հայտնի քաղաքական գործչի խոսքերը Հայաստանի պարագայով: Իսկ առիթը երկու ժամից ավելի ուշացումով սկսված արտահերթ նստաշրջանի ընթացքն էր եւ պատգամավորական որոշ խմբերի գործելակերպը: Նիստերին ներկա գտնվելով եւ քվեարկություններին չմասնակցելով՝ այսօր ընդդիմադիր դարձած, իսկ նախկինում իշխանամետ պատգամավորները ձախողում են օրինագծերի ընդունումը: «Որքան վատ, այնքան լավ ձեզ համար», տրտում արձանագրեց ԱԺ խոսնակ Խոսրով Հարությունյանը՝ նման պահվածքը համարելով քաղաքական վրեժխնդրություն: Բայց քաղաքական վրեժխնդրության մեղադրանքը չազդեց: «Հանրապետություն» խմբակցության պատգամավորներից եզակի դեմքեր մերթ ընդ մերթ երեւացին նիստերի դահլիճում, եւ միայն «Հայրենիքն» ու ԱԺՄ խմբակցությունն էին գործուն ելույթներ ունենում: Մի քանի ձախողված փորձից հետո, քննարկելով վեց օրինագիծ, ԱԺ-ն այդպես էլ չկարողացավ ոչ մի քվեարկություն կատարել, որովհետեւ դահլիճում առավելագույնը 4,5 տասնյակ պատգամավոր կար:

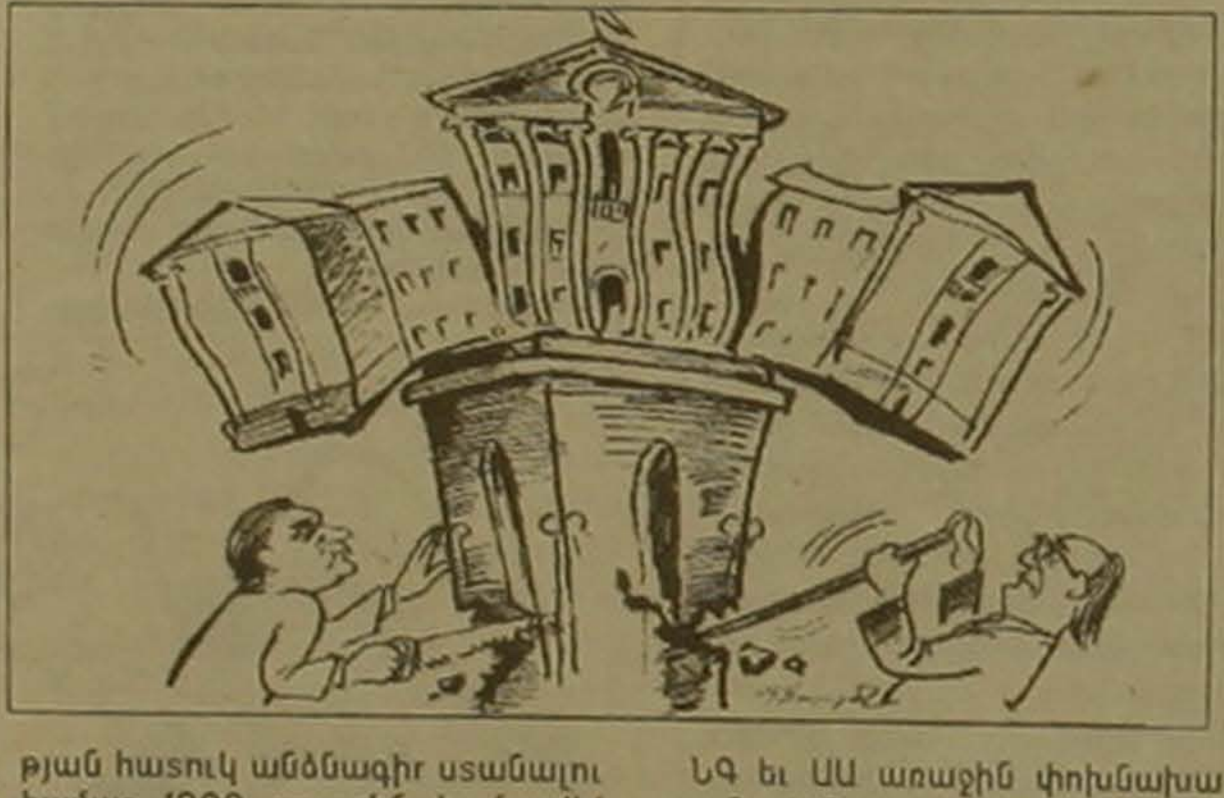

Ո՞վ է լավ, ով՝ վատ տղա Հայաստանում

«Հայրենիք» պատգամավորական խմբին ի պատասխան ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերի հանձնաժողովի նախագահ Արմեն Եղիազարյանը զայրացած հիշեց, թե ժամանակին Արմեն Կիրակոսյանը օրենքներ է նախապատրաստել տեքստիլ արդյունաբերության, իսկ Գոհար Ենոքյանի համար, ուստի հարկ չկա իրեն մեղադրելու Սուքիասյանների համար օրենք գրելու մեջ: «Ձեզ համար մեկ է, երկրում ինչ է լինելու: Սա կլան է, սա կլան չէ, սա մերն է, սա՝ ոչ, եւ դա համարում եք քաղաքականություն, երկրի կառավարման ձեւ: Այնպիսի անձնավորված երկիր է լինելու, որ ուրանք, երբ գան իշխանության, ասելու են՝ սա լավ տղա է, նրան կարելի է, սա վատ տղա է, նրան ոչինչ չենք տա... Դիմացինին հանցագործ դարձնելու շնորհիվ քեզ բարձրացնելն անբարոյականություն է, այդպես ձայներ չեք տանա», ամփոփեց օրինագծի հեղինակը, որին ամբաստանեցին «ինչքա՞ն փող եք ձեզ տվել» հարցադրմամբ: Վերջում Արմեն Եղիազարյանն առաջարկեց առաջին ընթերցմամբ ընդունել «Մաքսատուրքի դրույքաչափերի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու օրինագիծը, որը հայրենական արտադրողների շահերի պաշտպանությանն է ուղղված՝ մաքսատուրքից ազատելով հումքի որոշ տեսակներ՝ ծխախոտ, պլաստմասե իրեր, թուղթ, ստվարաթուղթ, մետաքս, մետաքսյա թել եւ մանվածք, քիմիական թելեր եւ տարբեր խավավոր թավաթել գործվածքներ, տրիկոտաժ, բացի այդ մաքսատուրքից ազատվում են նաեւ հատուկ նշանակության ավտոմեքենաները (հրշեջ, ճանապարհամաքրիչ, ջրող, լվացող, բժշկական, վթարավերանորոգիչ), 10-ից ավելի ուղեւոր փոխադրող մեքենաները, տրանսպորտային բեռնատարները, քարշակներն ու բարձր տեխնոլոգիաներին անհրաժեշտ էլեկտրական մեկուսիչներ, էլեկտրոնային ինտեգրալ- եւ միկրոհավաք սխեմաներ...

Օրենքի 4-րդ հոդվածով քաղաքացիներին առանց մաքսատուրքի վճարման, կարտոնվի Հայաստան ներմուծել 500 ԱՄՆ դոլարին համարժեք ապրանքներ 50 կգ ընդհանուր քաշով:

Տնտեսապես հզոր Հայաստան կայացնելու համար, բացի հարկային արտոնյալ պայմաններից եւ շահավետ ներկրվող հումքից ու արտահանվող արտադրանքից, պետք է մարդկային ներուժ, որ մեր պարագայում նշանակում է սփյուռքահայերի գործարար-ձեռներեցների մասնագետների մասնակցություն հայաստանյան կյանքին: Այսօր ՀՀ-ում կեցության հատուկ անձնագիր ստանալու համար 1200 դոլարին համարժեք պետական տուրք է գանձվում: Կառավարությունն առաջարկում է այդ տուրքի չափն իջեցնել գրեթե 3,5 անգամ եւ նրանից գանձել մոտ 300 դոլարին համարժեք գումար: Ցայժմ ՀՀ հատուկ կեցության անձնագիր ստանալու համար դիմել է 180 մարդ, շատ-շատերը դա չեն անում ազդեցիկ պետական տուրքի պատճառով: Թվաբանական սովորական հաշվարկով «Պետական տուրքի մասին օրենքում փոփոխություններ» կատարելու այս նախագիծը կարելի է համարել բյուջեի եկամուտները նվազեցնող, սակայն տուրքի նվազեցումը կհանգեցնի շատ ավելի մեծաթիվ մեր հայրենակիցների Հայաստան գալուն, այսինքն գումարային առումով մենք կորուստ չենք ունենա, իսկ տնտեսական, բարոյական եւ շատ այլ չափանիշներով կշահենք: Բայց օրենքի բարեփոխումը դարձյալ հարուցեց երկքաղաքացիության երդվյալ թշնամի պատգամավորների կասկածները, հատկապես որ օրենքի նախագծին կցված էր մի լրացուցիչ տեղեկանք, ուր նշվում էր, թե օրենսդրական այս փոփոխությունը Ռոբերտ Քոչարյանի նախընտրական ծրագրի դրույթներից է, որ տանում է դեպի երկքաղաքացիության ամրագրում: Արմեն Եղիազարյանը հումորով վկայակոչեց ավելորդ փաստաթղթեր չկարդալու օգտակարությունը, քանզի, իրոք, այս օրենքը երկքաղաքացիության հետ ուղղակի կապ չունի:

Հրացանակիր հասարակության ուրվականը

Տնտեսական օրինագծերից վերջինը ՀՀ գյուղատնտեսությանը զարգացման միջազգային ընկերակցության տրամադրած վարկային ծրագիրն էր: 1998 թ. մարտի 12-ին Վաշինգտոնում Զարգացման միջազգային ընկերակցության հետ ստորագրվել է «Գյուղատնտեսական բարեփոխումների աջակցության» ծրագրի համաձայնագիրը: Ըստ այդմ, Հայաստանում ագրոբիզնեսի զարգացման, գյուղատնտեսության աջակցման մարզային կենտրոններին հատկացվելու է 14,5 մլն դոլարի արտոնյալ վարկ յուրաքանչյուր տարվա համար կես տոկոսը չգերազանցող դրույքաչափով: Վարկառուն պետք է սկսի գումարի մարումը 2008-2032 թթ. ընթացքում: Վարկն առաջացրեց բուռն հետաքրքրություն, եւ մի շարք ուրբաթախոս պատգամավորներ իրենց խոսքն ասացին ի նպաստ հայ գյուղացու: Իսկ «Հայրենիք» խումբը լիարժեք պաշտպանեց վարկային այս ծրագիրը, որը փաստացի ֆինանսավորում է գյուղատնտեսությունն իբրեւ գիտական ճյուղ: Հընթացս պատգամավորները չշրջանցեցին վարկերն ուտելու եւ յուրացնելու գայթակղիչ թեման:

ՆԳ եւ ԱԱ առաջին փոխնախարար Հայկ Հարությունյանը խաղաղ կյանքից անցում կատարեց «Զենքի մասին օրենքին», որի առաջին ընթերցումը բավական վիճահարույց էր: «Զենքի մասին օրենքում» դարձյալ նախատեսվում է ՀՀ քաղաքացիներին վաճառել այսպես կոչված ինքնապաշտպանական զենք՝ ողորկ երկարափող հրազեն, անփող հրազեն, գազային զենք, էլեկտրահարող սարքեր եւ կայծային պարպիչներ: Զուգահեռաբար նախատեսվում է սպորտային եւ որսորդական զենքերի վաճառք:

Ծառայողական զենքը, որ նախատեսված է պետական մարմինների պաշտոնատար անձանց եւ իրավաբանական անձերի համար, չի վաճառվելու: Մարտական զենքը, որի օգտագործումն արտոնված է ՀՀ ՊՆ, ՆԳ եւ ԱԱ հանրապետական մարմիններին, քաղպաշտպանության զինյալ ստորաբաժանումներին, եւս վաճառքի ենթակա չէ: Զենքի արտադրությունը, առեւտուրը, գնումը եւ հավաքածուներ կազմելը Հայաստանում պետք է արտոնագրվեն բացառյալ պետական ռազմականացված կազմակերպությունների կողմից զենքի արտադրությունն ու ձեռքբերումը: Զենքի արտադրության արտոնագիրը տրվում է ՀՀ կառավարության կողմից, իսկ զենքի առեւտրի ձեռքբերման եւ հավաքածուներ կազմելու արտոնագիրը՝ ՆԳ հանրապետական մարմնի: Զենք օգտագործելու թույլտվություն կարող են ստանալ 18 տարին լրացած քաղաքացիները: Համեմատության համար նշենք, թե Ռուսաստանում զենք ունենալու թույլտվություն ունեն 16 տարեկանները, իսկ Ֆրանսիայում 30: Մինչ Հայկ Հարությունյանն անկիրք ներկայացնում էր օրինագծի փոփոխված ենթակետերը, պատգամավոր Վիկտոր Դալլաքյանի մեծամասամբ մերժված առաջարկությունները, վերջինս ելույթ ունեցավ վերլուծելով «հրացանակիր հասարակության ուրվականի» հնարավոր պահվածքը: «Զենքն է ծնում իրավունքը» բանաձեւը սոցիալական բեւեռացումների ենթակա մեր երկրում կիրառելի է: Հայկ Հարությունյանը հանգիստ արձագանքեց քրեածին իրավիճակի վրա քաղաքացիական զենքի վաճառքը չի ազդի:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ԵՎՐՈՊԱ

Խորհրդարանական Չիֆլերը Շվեյցարիայի Դաշնության խորհրդին առաջարկել է ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սոցիալիստ խորհրդարանական Ժան Չիֆլերը Շվեյցարիայի Դաշնության խորհուրդ է ներկայացրել 1915 թ.-ին հայ ժողովրդի դեմ օսմանյան կառավարության գործադրած ցեղասպանությունը ճանաչելու բանաձեւ: Որպեսզի այդ առաջարկն ընդունվի, պետք է արժանանա Դաշնակցային կառավարության, Ազգային խորհրդի եւ ի վերջո Նահանգների խորհրդի հավանությանը:

Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի, 1995 թ. մարտին նման մի դիմում արդեն հանձնվել է կառավարությանը: Դրան ի պատասխան Դաշնակցային խորհուրդը դատապարտել է զանգվածային ջարդերը, որոնց զոհ են գնացել հայերը 1884-1922 թթ.-ին: Այս դիմումի հետ մեկտեղ Շվեյցարիայի հայկական միությունները 5000 ստորագրությամբ ներկայացրել էին ժողովրդական մի բողոքագիր, որին հակադրվելով տեղի թուրքական կազմակերպությունները հանդես էին եկել Հայոց ցեղասպանությունը ժխտող իրենց դիմումով: Այս առնչությամբ Շվեյցարիա-Հայաստան ընկերակցությունը, շվեյցարական ու հայկական կազմակերպությունների աջակցությամբ, 1997թ. ապրիլի 24-ին բողոք են ներկայացրել թուրքական դիմումի պատասխանատուների դեմ, ուր հիշատակվում էր Շվեյցարիայի պատժագրքում 1994 թ.-ին ավելացված թիվ 261 հոդվածը, ըստ որի, պատիժներ են նախատեսվում ցեղասպանությունը կամ մարդկության դեմ կատարված ոճիրը ժխտողների նկատմամբ: Հարցը ձգձգվում է, ներկայումս ուսումնասիրվում է մայրաքաղաք Բեռնում:

«Կոլեկտիվ բռնության կառույցները» գիտաժողովը Գերմանիայում

Հուլիսի 1-ին Գերմանիայի Բոխում քաղաքում սկսվեց «Կոլեկտիվ բռնության կառույցները» անունը կրող քառօրյա գիտաժողովը, որի կազմակերպիչն է Բոխումի համալսարանի սփյուռքը եւ ցեղասպանությունն ուսումնասիրող գիտական հաստատությունը: Այս գիտաժողովը, որին մասնակցում են տարբեր երկրներից ժամանած 20 գիտնականներ, կարելի է նախորդ տարիներին հիշյալ հաստատության տնօրեն դոկտ. Միհրան Դաբաղի կազմակերպած «Ցեղասպանությունը եւ արդիականությունը», «Հիշողությունը եւ պատմությունը» գիտաժողովների շարունակությունը համարել: Ինստիտուտն այս անգամ էլ իր ցեղագիտական բարձր չափանիշները չի շրջանցել՝ Ասատուրի նկարչությունը հրավիրատոմսի եւ պլակատի տեսքով մասնակից դարձնելով փիլիսոփայական քննարկումներին: Բռնության մոդելներ, պատերազմի արվեստի տրամաբանություն, բռնության ներկայացում, անամնեզ եւ հետքեր, բիրտ ուժ եւ բնաջնջում... ահա ոչ լրիվ թվարկումն այն հասկացությունների, որոնց մասին կխոսվի մինչեւ հուլիսի 4-ը շարունակվող գիտաժողովում: Վերջինիս մասին առավել մանրամասն՝ մեր թերթի առաջիկա համարներից մեկում:

ԱՆԱՀԻՏ ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ
Գերմանիա

Րաֆֆի Հովհաննիսյանը կայցելի Գերմանիա

Հուլիսի 3-5-ը Գերմանիա կժամանի «Հայաստան» հիմնադրամի գործադիր տնօրենի պաշտոնակատար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը: Եռօրյա այցն ընդգրկում է տարբեր մակարդակի հանդիպումներ: Կիրակի օրը Քյոլնի Ս. Սահակ-Մեսրոպ եկեղեցում նախատեսված է պրն Հովհաննիսյանի հանդիպումը հայ համայնքի հետ:

Ա. Հ.

Ֆրանսահայ գաղութը պայքարում է «Քոլեժ դը Ֆրանս»-ի թուրքական ամբիոնի ղեկավարի պաշտոնում Վայնշտայնի նշանակման դեմ

ԵՐԵՎԱՆ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Ֆրանսիայի կրթական ամենաորակյալ հաստատություններից մեկի՝ «Քոլեժ դը Ֆրանս»-ի 50 անվանի պրոֆեսորներից կազմված անձնակազմը 1997 թ. նոյեմբերի 30-ին քվեարկել էր ի նպաստ այդ հաստատությունում թուրքական եւ օսմանյան ուսումնասիրությունների ամբիոնի ստեղծման: Լուրեր կան, որ այդ ամբիոնը ղեկավարելու է հայկական հարցի ու ցեղասպանության նկատմամբ ժխտողական վերաբերմունք ունեցող պատմաբան Վայնշտայնը, որը 1995 թ.-ին հրատարակած իր հոդվածում նշել է, թե օսմանյան կառավարության՝ Հայոց ցեղասպանության մասնակցության որեւէ փաստ չկա:

Ըստ «Ամերիկայի ձայն» ռադիոկայանի, «Քոլեժ դը Ֆրանս»-ի բազմաթիվ աշխատակիցներ՝ բարոյագիտության ամբիոնի նախագահի ղեկավարությամբ, դժգոհություն են հայտնել՝ նշելով, որ իր ժխտողական վերաբերմունքով Վայնշտայնը կնսեմացնի հաստատության բարի անունը: Թուրքական ամբիոնի նախագահի ընտրությունը պետք է տեղի ունենար 1998 թ. հունիսի 28-ին, բայց հիշյալ դժգոհության ու հայկական կողմի բողոքների պատճառով հետաձգվել է մինչեւ աշուն:

«Քոլեժ դը Ֆրանս»-ի վարչական պատասխանատու, բյուզանդագետ Ժիլբեր Դագրոն պաշտպանում է Վայնշտայնի թեկնածությունը՝ նշելով, որ 1995 թ. հիշյալ հոդվածում որեւէ ժխտողական բան չկա, եւ ինքն էլ հաշվի չի առնելու հայ գաղութի միջամտությունը: Վայնշտայնի դեմ բողոքի ձայն է բարձրացրել նաեւ Ֆրանսիայի ԱԺ-ի հայազգի պատգամավոր Պատրիկ Դեւեջյանը, իսկ հայկական գաղութը որոշել է պայքարել մինչեւ վերջ:

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակութեան է տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետութեան 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ /հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ /հեռ. 529221
Տնօրէնութիւն /հեռ. 562863
Համակարգչային ծառայութիւն /581841
Apple Macintosh
համակարգչային ցանցը «Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN /phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

digitised by A.R.A.R.@

ՏԱԳՆԱՊԱՀԱՐՈՒՅՑ

ՀՀ բնակչության առողջությունը բոլոր ցուցանիշներով վատացել է

Սկիզբը էջ 1

Ժողովրդագրական ներուժը 42 տոկոսով պակասել է

Ըստ ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարարությանը կից ՏՀԻ-ի տվյալների (զեկուցող՝ Ս. Կարապետյան) վերջին տասը տարում կյանքի միջին տեւողությունը 73-ից իջել է 71-ի, այսինքն, 3 տոկոսով, բնակչության վերարտադրության մաքուր ցուցանիշը՝ 1,12-ից իջել է 0,92-ի, այսինքն, 18 տոկոսով: Բնակչության բացարձակ թիվը 3 միլիոն 450 հազարից հասել է 3 մլն 50 հազարի, այսինքն, իջել է 12 տոկոսով, տնտեսապես ակտիվ բնակչության տեսակարար կշիռը՝ 9 տոկոսով: Մասնագետի եզրահանգումը բավական տխուր է. 10 տարվա ընթացքում Հայաստանի ժողովրդագրական ներուժը պակասել է 42 տոկոսով:

Ընդհանուր մտահոգիչ խորապատկերում առանձնանում է մանկական մահացության ցուցանիշը, որ զարմանալիորեն իջել է՝ 1000 երեխայից ընկնող 22 դեպքի դիմաց (1987 թ.-ի վիճակով) 1997թ.-ին գրանցվել է 17 դեպք: 40 տոկոսով նվազել է ծնունդների թիվը՝ 82 հազարից հասնելով 50 հազարի: Նորածինների 60 տոկոսն առաջնածիններ են՝ 1987 թ.-ի 30 տոկոսի փոխարեն: Բերված ցուցանիշներն օրինաչափ են, եթե հաշվի առնենք, որ, նույն աղբյուրի համաձայն, Հայաստանի բնակչության 85 տոկոսն ապրում է աղքատության մեջ:

Սրտամկանի ինֆարկտը «ջահելանում է»

Կարեն Ավագյանի տվյալներով (Սրտաբանության ինստիտուտ), սրտանոթային հիվանդությունների թիվը մեծապես ավելացել է: 1983–84 թթ. 100 հազար բնակչի հաշվով սրտանոթային հիվանդների թիվը 76,4–81 էր, մինչդեռ 1993–94 թթ. այդ ցուցանիշը կազմել է 128,4–120,4: Ըստ որում, եթե նախկինում սրտանոթային հիվանդությունները կրողը հիմնականում տղամարդիկ էին եւ 5,8–7 անգամ ավելի հաճախ էին հիվանդանում, քան կանայք, ապա այժմ այդ տարբերությունը նվազել է: Ավելին, ինֆարկտը երիտասարդացել է. եթե նախկինում «ծաղկում էր» հիմնականում 40–60 տարեկան անձանց շրջանում, այժմ հաճախակի է դարձել 20–29 տարեկան երիտասարդների մեջ: Բոլոր դեպքերում, հիշյալ տարիքային խումբը «առջեւում է»՝ 33 տոկոս ցուցանիշով: Փոխվել է առավելագույն հիվանդացության «սեզոնայնությունը»: Եթե 1983–84 թթ. հիվանդացության բարձրակետն արձանագրվել է ապրիլ-մայիս ամիսներին (առավելապես շաբաթվա վերջին օրերին), ապա 1993–94 թթ. սրտամկանի ինֆարկտն աշխուժացել է հունիս-հուլիս ամիսներին (շաբաթվա մեջտեղում):

Սրտամկանի ինֆարկտի ենթարկված անձանց մինչեւ 67 տոկոսը ծխողներ են, ըստ որում բացահայտ մեծամասնություն են կազմում օրական 20 գլանակից ավելի ծխող քաղաքացիները, իսկ ավելի քան 10 տարի ծխողների գերակշռությունը հավաստի է: Մասնագետի եզրակացության համաձայն, ծխելը սրտանոթային հիվանդությունների «համընդհանուր ռիսկի գործոն է», առավել եւս, որ ինֆարկտով հիվանդացության աճն ուղեկցվում է մահացության էական աճով, ինչի հիմնական պատճառը բժշկին ուշ դիմելու իրողությունն է: Ավելացնենք, որ 22 տոկոս աճ է ապրել նաեւ հանկարծամահությունը. 1993 թ.-ին 283 դեպք 1983 թ.-ին 232-ի դիմաց:

Պալարախտի հունձքն ավելացել է 60 տոկոսով

Ելենա Ստամբոլցյանի տվյալներով (Առողջապահության ազգային ինստիտուտ) պալարախտը վերջին 6 տարում «առաջադիմել է» 60 տոկոսով, հատկապես ավելացել վերջին տարվա ընթացքում (15,8 տոկոսով): Պալարախտի հետեւանքով մահացությունը նույնպես ավելացել է 66 տոկոսով: Ի դեպ, նշված թվերը, չհաշվարկված արտագաղթի պայմաններում նվազեցված են:

Հիվանդացության եւ մահացության զգալի աճն ուղեկցվում է հիվանդության սուր ընթացքով հատկապես երիտասարդների շրջանում: Ավելացել է դիսպանսերային գրանցում չունեցող (անհայտ) հիվանդների մահացության, ընտանեկան պալարախտի դեպքերի թիվը: Պալարախտից, ինչպես սրտանոթային հիվանդությունների դեպքում, ենթակա են առավելապես տղամարդիկ (հիվանդների 70 տոկոսը), սակայն վերջին երկու տարում կանանց հիվանդացության տեսակարար կշռի աճի միտում ունի: Հիվանդների մեծամասնությունը 20–40 տարեկան փախստականներ են, թեպետ վերջին տարում հիվանդների թիվն ավելացել է 18–20 տարիքային հասակում, զինծառայողների հաշվին: Ցավոք, բարձր է երեխաների հիվանդացության տեսակարար կշիռը (10–12 տոկոս), իսկ, որ ավելի վատ է, վերջին տարիներին ավելացել է մինչեւ 3 տարեկան փոքրիկների (առավելապես աղջիկների) ախտահարման դեպքերի թիվը:

Պալարախտի «գրոհի» պատճառները բազմաթիվ են. բնակչության ծանր սոցիալ-տնտեսական վիճակ, ակտիվ տեղաշարժեր, խրոնիկ հաճախակի կրկնվող մի շարք հիվանդությունների՝ շաքարախտի, խոցային հիվանդությունների աճ, երկարատեւ, ղարաբաղյան հակամարտություն, էներգետիկ ճգնաժամ, գործազրկություն եւ այլն: Պակաս կարեւոր չէ հակապալարախտային միջոցառումների թերֆինանսավորումը, ինչի պատճառով ֆլյուորոգրաֆիկ հետազոտություններ կատարվում են միայն ռիսկի խմբերում:

Ինչպես հետեւում է ասվածից, Հայաստանի բնակչության առողջական վիճակն, իսկապես, տագնապահարույց է: Իհարկե, ցանկալի է հավատալ, որ տարբեր միջազգային կազմակերպությունների հովանու տակ պարբերաբար անցկացվող «ազգային» կամ ոչ այնքան ազգային սեմինարներն ինչ-որ չափով կօգնեն առկա իրավիճակը գործնականում բարելավելու միջոցառումների մշակմանը: Սակայն էլ ավելի ցանկալի կլիներ, եթե զանազան կազմակերպական-ուսուցողական ձեռնարկումների տրամադրվող գումարներն ուղղվեին (գոնե մասամբ) կոնկրետ հիվանդանոցներում կոնկրետ հիվանդների բուժման գուցե թե ոչ այնքան հեռահար, բայց հիրավի մարդասիրական նախաձեռնությունների:

«Ազգի» թղթակցի ընտանիքը դիմեց դատախազություն

Ի պատասխան ԼՂՀ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանի՝ դատախազությանը (այլ ոչ թե դատարանին) ներկայացրած դիմումի, հուլիսի 2-ին «Ազգի» թղթակից Վահրամ Աղաջանյանի ընտանիքը դիմել է ԼՂՀ դատախազությանը՝ հակընդդեմ բողոքով: Պատասխան դիմումի մեջ նշվում է, որ ԼՂՀ արտգործնախարար Նաիրա Մելքումյանը փորձում է ճնշում գործադրել թղթակցի, նրա ընտանիքի վրա, մեջբերում են «լրագրողի հրապարակումներին նախարարի ձեռնտու ուղղվածություն տալու նպատակով»: Վահրամ Աղաջանյանի ընտանիքը կոչ է անում ԼՂՀ դատախազությանը պատասխանատվության ենթարկել Նաիրա Մելքումյանին՝ պաշտոնական դիրքի չարաշահման, խոսքի ազատության սահմանափակման փորձերի, զրպարտչական արտահայտությունների տարածման համար:

Վ. Ա.

Եկեղեցի-մամուլ՝ վասն հասարակության

Երեկ Մամուլի ազգային ակումբը «Հոգեւոր Հայաստան» խորագրի ներքո զրույցի էր հրավիրել Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ Գարեգին արք. Ներսիսյանին: Սրբազանին ներկայացրեց Մայր աթոռ Սուրբ Էջմիածնի մամլո դիվանի պատասխանատու Հեղինե Մկրտչյանը: Սրբազանն իր ուրախությունը եւ շնորհակալությունը հայտնեց նման կարեւոր խնդրի շուրջ լրագրողների հետ հանդիպելու եւ զրուցելու, նրանց կարծիքն ու վերաբերմունքը եկեղեցու հանդեպ իմանալու առթիվ: Այնուհետեւ մանրամասն բացատրություն տվեց Արարատյան թեմի գործունեության մասին: Թեմում հիմնվել են քրիստոնեական դաստիարակության ժամեր եւ այդ առիթով պատրաստվում են ուսուցիչներ: Գործում է կիրակնօրյա դպրոց, որն ունի 70 կրոնի ուսուցիչ, որոնցից 36-ը՝ հանրակրթական դպրոցներում: Սեւանում գործում է գիշերօթիկ հոգեւոր դպրանոց եւ այն արդեն տալիս է երկրորդ շրջանավարտները, որոնք Վազգենյան գիշերօթիկ հոգեւոր դպրանոցում հինգ տարի ուսանելուց հետո մեկ տարի ուսանելով Մայր աթոռ Ս. Էջմիածնի Գեւորգյան հոգեւոր ճեմարանում, անցնում են հոգեւոր լիարժեք սպասավորության: Թեմում գործում է բարեգործական գրասենյակ, որի միջոցով 1100 ծնողազուրկ երեխաներ նյութական նպաստ են ստանում սփյուռքի կողմից հայթայթվող միջոցներից, եւ այսօր այդ թիվն արդեն նվազել է: Թեմի հովանավորության տակ գործում են երեք հայորդյաց տներ, ուր գործում են 150 խմբակներ, արհեստների եւ արվեստների տարբեր ճյուղեր: Հայորդյաց տներում դասավանդում են 150 ուսուցիչներ արտադպրոցական դաստիարակության գծով: ՀԲԸՄ-ի հովանավորությամբ գործում են 4 բարեգործական ճաշարաններ, ուր սնվում են 200 կարիքավորներ: Սրբազանն ավելացրեց նաեւ, որ Նոր Նորքի բարձունքում կառուցվում է Սուրբ Սարգիս եկեղեցին:

Այնուհետեւ եղան բազմաթիվ հարցեր կապված քրիստոնեության 1700-ամյակի տոնակատարությանը, Երեւանի Մայր տաճարի կառուցման եւ աղանդավորության դեմ տարվող պայքարի հարցերին:

Սրբազանի կարծիքով, Մայր տաճարի շինարարությունն ուշացած է եւ ամբողջական ավարտը շատ ավելի ուշ կլինի, քան 2001 թվականը: Պատճառը շինարարական գծագրերի փոխ առ փոխ մշակումն է, որին հետեւում են նաեւ հաճախակի փոփոխությունները: Քրիստոնեական դաստիարակության լայն եւ ծավալուն փորձնական է ծրագրավորված, որի շուտով կտա իր առաջին պտուղները: Մայր աթոռում ստեղծվել է քրիստոնեական դասընթացների կենտրոն, սակայն այս հարցում կան ֆինանսական եւ կադրային դժվարություններ: Սրբազանը գոհունակությամբ նշեց, որ եկող տարի պետական համալսարանի աստվածաբանության ֆակուլտետը կտա իր առաջին շրջանավարտները, որոնք էլ կծառայեն հոգեւոր քրիստոնեության դաստիարակության զարգացմանը:

Հայ ազգի մեծ բարերար Ալեք Մանուկյանի կողմից ժամանակին արվել է որոշակի նվիրատվություն երկու զանգակատների համար, կան նաեւ ուրիշ բարերարներ, Հայաստանի կառավարությունը նույնպես իր նվիրատվության մասնաբաժինն է արել:

Այն հարցին, թե ինչ վիճակում է Վեհափառի բուժման ընթացքը, արքազանը պատասխանեց, որ նախորդ օրը հեռախոսով զրուցել է Վեհափառ հայրապետի հետ. նրա առողջական վիճակը բավարար է, ընդունել է ճառագայթային բուժման առաջին փուլը եւ մեկ շաբաթվա հանգստից հետո ընդունելու է երկրորդ փուլը, որից հետո կվերադառնա Հայաստան: Վեհափառի կողմից կազմված վանական խորհուրդը, որի կազմում են երեք արքեպիսկոպոս, երկու վարդապետ եւ մեկ աշխարհական անձ, նրա հետ մշտական կապով համաձայնեցնում եւ վարում է բոլոր ընթացիկ գործերը:

Հանդիպմանը ներկա էր նաեւ Կանադայի թեմի թեմական խորհրդի անդամ, լրագրող Վահե Քեթլին, որը նույնպես ստացավ իրեն հուզող հարցերի պատասխանը:

Հանդիպման վերջում Գարեգին Սրբազանը ավելացրեց, որ շուտով յուրաքանչյուր հայ հնարավորություն կունենա վստահության հեռախոսով կապվել հոգեւոր հայրերի հետ եւ ստանալ իրեն հուզող հարցերի պատասխանը եւ մոտիկից հաղորդակից դառնալ եկեղեցուն:

Սեպտեմբեր ամսից սկսած առաջին երկուշաբթի օրերին, ժամը 11-ին, Արարատյան թեմում կլինի հանդիպում թեմի հոգեւոր հայրերի եւ լրագրողների միջեւ, համատեղ քննարկելու եւ առաջարկելու կարեւորագույն խնդիրներ կապված քրիստոնեական դաստիարակության հետ:

Սա էր գործնական արդյունքը հանդիպման: Հույս ունենք, որ եկեղեցի ու մամուլ հարաբերությունների հետագա մերձեցումից կշահի, առաջին հերթին, մեր հասարակությունը:

ՄԱՐԻԵՏԱ ՄԱԿԱՐՅԱՆ

Հայաստան կգա վրաց խորհրդարանի պատվիրակությունը

ԹԲԻԼԻՍԻ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Հուլիսի 4–7-ը Հայաստան կայցելի Վրաստանի խորհրդարանական պատվիրակությունը խորհրդարանի նախագահի տեղակալ Վախթանգ Կոլբայայի գլխավորությամբ: «Այս այցը կդառնա տրամաբանական շարունակությունն այն բարեկամական հարաբերությունների, որ հաստատվել են երկու երկրների օրենսդիր բարձրագույն մարմինների միջեւ: Մեր հայ գործընկերների հետ հանդիպումների ժամանակ ենթադրվում է քննարկել ավելի վաղ ստորագրված համաձայնությունների վավերացման հետ կապված հարցեր», հայտարարել է Վ. Կոլբայան «Կավկազպրես» գործակալության հարցազրույցի ընթացքում: Պատվիրակությունը կհանդիպի Հայաստանի Ազգային ժողովի նախագահ Խոսրով Հարությունյանի, վարչապետ Արմեն Դարբինյանի հետ:

Բնությունը վատ եղանակ չունի՞

Նորից կարկուտի մասին: Նորից երկրի հերթական տարածքում կարկուտը թեւաթափ է անում առավոտից երեկո հողի հետ դաժան կռիվ տվող գյուղացուն: Ցավն այն է, որ կարծես ընտելացանք կարկտահարության լուրերին: Նշվում է, ճշտվում վնասի չափը ինչ-որ մոտավոր հաշիվներով եւ վերջ, անցավ գնաց:

Օրեր առաջ «Լրաթերթը» հայտնեց, որ բնության եւ շրջակա միջավայրի պաշտպանության նախարար Ս. Շահազիզյանը հարցազրույց է ունեցել լրագրողների հետ եւ մասնավորապես այն միտքն հայտնել, թե կարկտահարությունը պետք է ընդունել ինչպես որ կա, որ դա եւս բնության երեւույթներից է, որ գյուղացին կարող է ստանալ իր փոխհատուցումը եւ բավարարվել: Անշուշտ, ասվածի մեջ նկատելի է փիլիսոփայական մոտեցում, սակայն, առավել անհասկանալի է համակրանքը կինոռեժիսոր Էլդար Ռյազանովի նկատմամբ: Այ եթե նախարարությունը գովելի նախաձեռնություն ցուցաբերեր եւ հողի աշխատավորին եւս ներարկեր նման սեր կարկտի նկատմամբ, ապա թե նախարարությունը, թե կառավարությունը կազատվեին ավելորդ գլխացավերից, հանձնաժողովներից, ստուգումներից: Ամբողջ դժբախտությունն էլ այն է, որ գյուղացին այդպիսի ռոմանտիկայից հեռու է: Հիշում է երանելի ժամանակները, երբ իր բերքը հուսալի պաշտպանվում էր հիդրոմետ ծառայության հակակարկտային ջոկատների կողմից: Հասկանալի է, այսօր հրանոթներ չկան, ջոկատները, մասնագետները ցրված են: Հետո՞, մինչեւ ե՞րբ գյուղացին կարկտահարությունը ընդունի որպես բնության շնորհ: Մտադի՞ր է արդյոք կառավարությունը վերջապես ուշադրություն դարձնել այս հիրավի ցավագին իրողությանը: Պատասխանը պարզ է. միջոցներ, հնարավորություն չկան: Իսկ նախագիծ, պլանավորում, նոր մոտեցումների որոնում կա՞:

Միգուցե համաձայնության կարելի է գալ պաշտպանության նախարարության հետ մեկ-երկու մարտկոց տրամադրելու, թեկուզ եւ վարձակալության կարգով, որը կսպասարկվի հենց զինվորների կողմից, մասնագետների հետ համատեղ, սկզբնական շրջանում Արարատյան դաշտի եւ նախալեռնային գոտու համար:

Պետք է ելք որոնել, հարգելի պարոններ, չէ՞ որ դուք բարձրադիր պաշտոններ եք զբաղեցնում:

ՌՈՒԲԵՆ ԲԱԳԱՅԱՆ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

կառույցներ

Ամերիկայի Հայկական Համագումար

Մի գործունյա կառույցի գործունեության պատկերը

Զանգվածային լրատվամիջոցներում հաճախ է շրջանառվում Ամերիկայի հայկական համագումարի անունը, սակայն Հայաստանում քչերն են պատկերացնում այդ կարեւոր սփյուռքյան կառույցի գործունեության պարագիծը: Այս առումով «Ազգը» նախընտրեց հասարակությանն առավել հանգամանալի ծանոթացնել կառույցի ստեղծման նպատակի, բովանդակալի նախապատմության, կատարվող եւ կատարվելիք աշխատանքների, ինչպես նաեւ դերի եւ նշանակության մասին:

Սկիզբը 1971-ին էր: Վաշինգտոնի համալսարանի դասախոսներ Ջոն Հանեսյանը եւ Հայկազ Գրիգորյանը մասնավոր հանդիպումների ժամանակ իրենց մտքերն էին փոխանակում ամերիկահայ համայնքի մասին: Նրանք մտմտում էին ստեղծել մի նոր հայկական կառույց, որի շրջանակներում հայկական տարբեր խմբերի ղեկավարներ իրենց ջանքերն ի մի կբերեն ի շահ ամբողջ ամերիկահայ համայնքի: Հանեսյանն ու Գրիգորյանը, զինված այս գաղափարով, ուղեւորվեցին Բոստոն այն ներկայացնելու երկու հայտնի փաստաբանների՝ Ռոբերտ Գալուստյանին եւ Հայկ Տեր-Մանուելյանին: Բոստոնյան հանդիպումների ժամանակ որոշվեց, որ առանց այն էլ մեծաթիվ կազմակերպություններին եւս մեկն ավելացնելու փոխարեն, արժե արդեն գոյություն ունեցողների «համագումար ստեղծել», լավ գիտակցելով, որ այդ հանդուգն գաղափարն իրագործելն անչափ դժվար է լինելու: Շուտով այս գաղափարը աջակիցներ գտավ Ամերիկայով մեկ, բարերարներ Ստեփան Մուգարի ու Հրայր Հովնանյանի առատաձեռն աջակցությամբ 1972-ին կայացավ ամերիկահայ համայնքների ղեկավարների անդրանիկ հանդիպումը՝ դնելով Ամերիկայի հայկական համագումարի հիմքը: Մասնակցում էին ՌԱԿ-ի, ՀՅԴ-ի, ՀԲԸՄ-ի եւ այլ կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ: Առաջին կազմում ՌԱԿ ներկայացուցիչն էր պրոֆ. Ավետիս Սանջյանը (այժմ հանգուցյալ), որին հետագայում միացավ Երվանդ Ազատյանը: ԱՀՀ հիմնական խնդիրներն էին հաղորդակցության խողովակ հանդիսանալ ամերիկահայ համայնքների միջեւ, քաջալերել ամերիկահայերի եռանդուն մասնակցությունը Ամերիկայի քաղաքական կյանքին, ԱՄՆ-ում իրազեկել, թե ովքեր են ու որտեղից են գալիս հայերը, ինչ պատմական ու մշակութային հենք ունեն:

Այս ամենը մինչեւ 1988-ն էր: Երկրաշարժից հետո մինչեւ օրս ԱՀՀ մեծագույն մտահոգությունը Հայաստանի վերաշինությունն ու բարգավաճումն է: ԱՀՀ կենտրոնակայանը գտնվում է ԱՄՆ մայրաքաղաք Վաշինգտոնում, ունի նաեւ արեւմտյան տարածաշրջանային գրասենյակ Լոս Անջելեսում: Սակայն ԱՀՀ գործունեությունն ընդգրկում է ամերիկահայ համայնքներ ԱՄՆ տարբեր մասերում: ARAMAC- ամերիկահայ գործողության կոմիտեն մի կառույց է, որը զորաշարժում է ամերիկահայությանը «Ազնության արշավներով» այս կամ այն հայանպաստ որոշումը պետական մարմիններում անցկացնելու համար: Օրինակ՝ ամերիկահայությունը ոտքի հանվեց բողոքելու Կալիֆոռնիայի համալսարանում Օսմանյան ուսումնասիրությունների ամբիոն բացելու դեմ արդյունքում չբացվեց: ARAMAC-ը կազմակերպեց, ուրիշ կազմակերպությունների հետ զուգահեռ, Կոնգրեսի իրենց անդամներին ամերիկահայերի կոչերը հօգուտ Հայաստանի եւ Արցախի ամերիկյան օգնության հատկացման: ARAMAC-ին անդամագրված է ավելի քան 3000 մարդ, որոնք հաղորդակցվում են էլեկտրոնային կապի միջոցով: Նրանք զինված են նաեւ բազմատիպ նյութերով ու տեղեկագրերով՝ իրենց աշխատանքը դյուրացնելու համար: Ի դեպ, ԱՀՀ հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն Արփի Վարդանյանը նախկին երեւանյան գրասենյակի պատասխանատվությունը ստանձնելը ARAMAC-ի տնօրենն էր:

- Արդեն 20 տարի է, ինչ ԱՀՀ-ի հայազգի ուսանողների ամառային պրակտիկան կազմակերպում է Վաշինգտոնի կարեւոր քաղաքական կենտրոններում, այդ թվում եւ Կոնգրեսում: 1977-ից ի վեր շուրջ 600 ուսանողներ հնարավորություն են ունեցել երկու ամիս շարունակ անմիջականորեն աշխատել մի միջավայրում, ուր ձեւավորվում է ԱՄՆ քաղաքականությունը: ԱՀՀ-ի այս ապագային միտված ծրագիրը նպատակ ունի կարող ուժեր պատրաստել ապագայում հայանպաստ գործունեություն ծավալելու համար:

ԱՀՀ Վաշինգտոնի գրասենյակում չեն սիրում խոսել այն միլիոնների մասին, որ հանգանակվել են աղետյալների համար, փոխարենը հպարտությամբ արձանագրում են, որ ԱՀՀ-ն առաջին արտասահմանյան կազմակերպությունն էր, որին 1989-ին հաջողվեց մեծագույն դժվարություններ հաղթահարելով ոտք դնել խորհրդային Հայաստան: Հետո արդեն, երբ Հայաստանը բացվեց օտարերկրյա կազմակերպությունների առջեւ, ԱՀՀ-ը ՀՀ իշխանությունների առաջարկով ստանձնեց վերջիններիս գործունեությունը համադասելու պարտականությունը: Վաշինգտոնում Ամերիկյան հայկական համագումարի պետական հարցերի պատասխանատուներն են ԱՀՀ գործադիր տնօրեն Ռոս Վարդանյանը, իսկ Կոնգրեսի հետ կապված հարցերը տնօրինում է Թիմ Ջեմալը: ԱՀՀ-ի առաջնային խնդիրն է դիմակայել թուրքական եւ ադրբեջանական վարչակազմին, վերջերս նաեւ նավթային լոբբիի ազդեցությամբ որդեգրած հայության անպաստ քաղաքականությանը եւ սատարել ԼՂՀ ինքնորոշման պայքարին: Մասնավորապես, ա) պայքարել՝ Հայաստանին հատկացվող ԱՄՆ օգնության համար, բ) թույլ չտալ 907 բանաձեւի վերանայումը (ինչին ձգտում է վարչակազմը), ըստ որի արգելվում է Ադրբեջանին ԱՄՆ օգնության հատկացումը քանի դեռ վերջինս չի վերացրել Հայաստանի շրջափակումը, գ) աշխատանք տանել Մարդասիրական միջանցքի մասին օրենքի կիրարկման համար (ըստ որի ԱՄՆ-ը չի կարող օգնություն ցույց տալ մի երկրի, որն իր հերթին շրջափակում է երրորդ երկրի: Օրենքը լիովին վերաբերում է Թուրքիային՝ Հայաստանը շրջափակելու համար, ԱՄՆ-ում Համագումարը ձեռնամուխ եղավ, անշուշտ նաեւ այլ կազմակերպությունների հետ, Կոնգրեսում Հայաստանի հանրապետության շահերի պաշտպանությանը:

1995 թ. Կոնգրեսում ստեղծվեց Հայկական հարցերի կոնգրեսական խումբ, որին անդամագրված են 60-ից ավելի կոնգրեսական: Խմբի համանախագահներն են դեմոկրատ Ֆրենկ Փալոնը եւ հանրապետական Ջոն Փորթերը: ԱՀՀ մոտիկից աշխատելով խմբի հետ, կազմակերպելով այցեր Հայաստան եւ Ղարաբաղ, օգնում է նրանց ավելի եռանդուն ջանքեր գործադրել հայանպաստ օրինագծերի անցկացման հարցում:

ԱՀՀ առաջնորդող դեր ունի Կենտրոնական եւ Արեւելաեվրոպական կոալիցիայի աշխատանքում: Դա 19 քաղաքական եւ համայնքային կազմակերպություններ ընդգրկող կառույց է, որի նպատակն է խրախուսել Հայաստանի համար կարեւոր ծրագրերի հաստատումը: Անցած տարի Կոալիցիան Կապիտոլիումում կազմակերպեց «Կենտրոնական եւ Արեւելյան Եվրոպայի անվտանգությունն ու կայունությունը՝ կենսական շահ» խորագիրը կրող կոնֆերանս, որի բանախոսներն էին Հայկական հարցերի կոնգրեսական ժողովի անդամներ:

Մեր երկրի համար ծանրագույն օրերին, երբ Հայաստանում հացի պաշարները տառացիորեն սպառվում էին եւ ԱՄՆ կառավարությունը արձագանքելով ՀՀ նախագահի կոչին օգնության ձեռք էր մեկնել, ԱՀՀ-ի ջանքերով իրականացվեցին փոխադրման բարդ գործողություններ, որոնք երբեւէ մեզանում չէին իրագործվել: Համագումարն առաջինն էր նաեւ, որ շրջափակման պայմաններում մեծաքանակ նավթ ներկրեց Հայաստան «Տաք ձմեռ» ծրագրով, ճանապարհ հարթելով եկող տարիներին ավելի արդյունավետ գործելու համար:

Կապիտոլիումում Ամերիկայի հայկական համագումարի եւ այլ կազմակերպությունների վարած քաղաքականության շնորհիվ Հայաստանը դարձավ մեկ շնչի հաշվարկով ամենամեծ ԱՄՆ մարդասիրական օգնության ստացողներից մեկը աշխարհում: Անցած տարի, երբ հանդիսավորությամբ նշվում էր համագումարի 25-ամյակը, ԱՀՀ հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Հրայր Հովնանյանը այդ առիթով գրել է. «1997-ին շնորհիվ Կոնգրեսի երկկուսակցական աջակցության, մեզ հաջողվեց 12.5 միլիոն դոլարի ԱՄՆ մարդասիրական օգնության հատկացում ստանալ Լեռնային Ղարաբաղի կարիքները հոգալու համար, ի հավելումն Հայաստանին հատկացված 87.5 միլիոնի: Մեզ հաջողվեց նաեւ հասնել այն բանին, որ պահպանվի Ադրբեջանին ամերիկյան օգնության արգելքը ի պատասխան Հայաստանի շրջափակման: Սակայն մեր՝ ամերիկահայերիս առաջնային խնդիրը պետք է լինի ապահովել, որ վարչակազմը եւ Կոնգրեսը չկուրանան իրական կամ երեւութական տնտեսական շահի հեռանկարից՝ ի հաշիվ Հայաստանի եւ Լեռնային Ղարաբաղի անվտանգության»:

Սակայն Հայաստանի համար մարդասիրական օգնություն հայթայթելը ԱՀՀ-ի գերնպատակը չէ: Ձգտումը Հայաստանի ժողովրդավարական զարգացմանն աջակցելն է: Համագումարի հայաստանյան խոշոր ձեռնարկներից է Հասարակական կազմակերպությունների կենտրոնի հիմնումը: ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալության ֆինանսավորմամբ, նման հաստատություն բացելու տրամաբանությունն այն էր, որ Հայաստանը չի կարող հավերժ մնալ որպես մարդասիրական օգնություն ընդունող երկիր: Կգա եւ զարգացման ժամանակը: Ընդ որում ոչ միայն տնտեսական, այլեւ այն բոլոր առումներով, որ ընդունված է մեկ բառով անվանել ժողովրդավարություն: Նման կենտրոն հիմնելու էականն այն էր, որ կենսունակ, հզոր հասարակական (արեւմտյան բնորոշմամբ ոչ պետական, շահույթ չհետապնդող) կազմակերպությունները անհրաժեշտ կառույց են ցանկացած ժողովրդավարական հասարակության նորմալ կենսագործունեության համար:

«Դեռեւս 1992-ին ծագած այս գաղափարը իրագործելը հեշտ չէր: Հայաստանի վիճակն այնքան ծանր էր, որ ոչ մի դոնոր մարդասիրական օգնությունից զատ ուրիշ ոչինչ չէր ցանկանում ֆինանսավորել Հայաստանում: Շուրջ երկու տարի պահանջվեց ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալությանը համոզելու համար, որ Հայաստանի ժողովրդավարական զարգացմանն աջակցող այս ծրագիրն արժե ֆինանսավորել», հիշում է ԱՀՀ հայաստանյան գրասենյակի տնօրեն Արփի Վարդանյանը:

Սակայն ինչո՞ւ հենց հասարակական կազմակերպությունների կենտրոն: Յուրաքանչյուր հայ, ուր էլ որ նա ապրելիս լինի, երազում է ունենալ ոչ միայն տնտեսապես բարգավաճ մայր հայրենիք, այլեւ մի հանգրվան, ուր լինեն առաքինի ապրելու բոլոր պայմանները, ուր իշխեն միմիայն օրենքները, չխախտվեն մարդու իրավունքները, պաշտոնյաները ծառայեն, ոչ թե իշխեն, իսկ հասարակությունը բաղկացած լինի ոչ թե խաբված, հուսահատ ու չարացած մարդկանցից, այլ իրենց երկրի տեր զգացող քաղաքացիներից: Եվ ժամանակն է, որ մեր հայրենիքն առաջնորդվի քաղաքացիական հասարակության օրենքներով:

Ամերիկայի հայկական համագումարը մտադրվեց աջակցել ՀԿ-ներին, որոնց առկայությունը եւ գործելու ազատությունը ցանկացած երկրի ժողովրդավարական զարգացման գրավականն է: Պետական իշխանությունից եւ մասնավոր բիզնեսից զատ, ՀԿ-ները հասարակության երրորդ՝ անխուսափելի հատվածն են, եթե իհարկե հասարակությունը ժողովրդավարական զարգացման ուղին է ընտրում: Լինելով ճկուն կառույցներ, ՀԿ-ները անդամագրելով ոչ անտարբեր քաղաքացիների, նրանց եռանդն ուղղում են հասարակությանը հուզող տարբեր հիմնահարցերի լուծմանը, լրացնելով պաշտոնական քաղաքականության չարածը, բարձրացնում հասարակության իրավական իրազեկությունը, որպեսզի չխախտվեն մարդու իրավունքները, օգնում հաշմանդամներին, որ առողջները նրանց հավասարի պես վերաբերվեն, բնապահպանության վերաբերյալ տարվում են միջոցառումներ կրթելու հարգել բնությունը, ինչպես նաեւ հոգալ անկար ու միայնակ ծերերի մասին, տնայնագործության հնարավորություն ընձեռել բազմազավակ մորը, չթողնել, որ հանգչի օծված երեխայի աստվածասուր կայծը:

Մեծ թվով հասարակական կազմակերպություններ ստեղծվեցին 1988-ի աղետից հետո, եւ նրանցից շատերը հաճախ դիմում էին ԱՀՀ-ին տարատեսակ օժանդակություն հայցելով: Առաջ եկավ ՀԿ-ների համապարփակ աջակցության ծրագրի մշակման անհրաժեշտությունը, որը եւ իրագործվեց 1994 թվականին: Ամերիկայի հայկական համագումարի հասարակական կազմակերպությունների ուսուցման եւ տեղեկատվական կենտրոնը, ստեղծման օրվանից ի վեր ՀԿ-ներին միջազգային չափանիշներով գործելու հնարավորություն է ընձեռում անվճար մատուցելով անհրաժեշտ ծառայությունների մի ամբողջ համալիր: 1994-95 թթ. հայաստանյան ԶԼՄ-ների եւ արեւմտյան մամուլի միջեւ մշտապես ապահովող օղակն էր հանդիսանում: Լրագրողները նույն օրն իսկ կենտրոնի միջոցով հնարավորություն ունեին ծանոթանալու ամերիկյան թերթերի նյութերին: 1996 թ. կենտրոնը մասնաճյուղ բացեց նաեւ Գյումրիում: Ընդ որում կենտրոնում ՀԿ-ները ոչ միայն օգտվում են արդի հաղորդակցության միջոցներից, Ինտերնետում էջերի տեղադրումից, էլեկտրոնային կապով օտարերկրյա նույնատիպ կառույցների հետ հաղորդակցվելուց, այլեւ մասնակցում են շահույթ չհետապնդող կազմակերպությունների կառավարման տարբեր խորության դասընթացներին, ծանոթանում առաջնորդելու արվեստին, սովորում բարձր մակարդակով ծրագրեր կազմել, ֆինանսական միջոցներ հայթայթել, շահեկանորեն հանրային կապեր հաստատել, տնօրինել դրամաշնորհները, հետեւել այն շղթային, որ սկսվում է օդում սավառնող տարտամ գաղափարից եւ վերջանում արդեն իրագործածը գնահատելու ու արժեւորելու ունակությամբ: Կենտրոնի գրադարանը պարունակում է բնագավառին վերաբերող եզակի գրականություն:

Ավելի քան եռամյա գործունեության ընթացքում կենտրոնը ականատես է եղել հայաստանյան ՀԿ-ների կազմակերպական զարգացմանը: Այստեղ մշակված ՀԿ-ների կարողությունների գնահատման համակարգը առարկայական պատկերացում է տալիս ՀԿ հատվածի դինամիկայի մասին: Հայաստանում գործող շուրջ 30 հասարակական կազմակերպություններ պատիվ կարող են բերել ցանկացած զարգացած հասարակության: Նման կազմակերպությունները միանգամայն կարող են ստանձնել հասարակական կարծիք ձեւավորողի, հանրային տարաբնույթ խնդիրներին հասարակական հնչեղություն հաղորդողի եւ պաշտոնական ատյաններում դրանց լուծումը դյուրացնողի դեր:

Այսօր անչափ կարեւոր է ողջ հայության համախմբումը համազգային գերխնդիրների լուծման շուրջ: Ամերիկայի հայկական համագումարը, առաջնորդվելով Հայաստանի Հանրապետությանը աջակցելու (անկախ այն բանից, թե ժողովրդավարական ճանապարհով որ քաղաքական ուժն է իշխանության գլուխ), Հայաստանի ներքին գործերին չմիջամտելու եւ ոչ կուսակցականության սկզբունքներով, անելիքներ ունի ե՛ւ Հայաստանում, ե՛ւ սփյուռքում:

ԱՐԱՔՍ ՍԱՓԱՐՅԱՆ

1972 թ. ամերիկահայ համայնքների ղեկավարները հիմնում են «համագումար»: Ձախից աջ (վերեւ) Վարդգես Քասունի, Հրայր Հովնանյան, Ռալֆ Բեյքեր, Կարո Կարապետյան, Արմեն Թոփուզյան, Ավետիս Սանջյան, Հարի Սախակլյան, (ներքեւ) Լայնել Գալստյան, Ռոբերտ Գալուստյան, Հայկ Տեր-Մանուելյան, Ստեփան Մուգար, Հակոբ Ներսիսյան, Դենիս Փափազյան, Ջոն Հանեսյան:

ԱՀՀ հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Հրայր Հովնանյան

ԱՄՆ դեսպան Փիթեր Թոմսենը եւ հասարակական կազմակերպությունների մի խումբ ղեկավարներ ՀԿ կենտրոնի կազմակերպած կլոր սեղանի ժամանակ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

միջազգային

ԱՇԽԱՐՀ

Շատ երկրներ վիճարկում են միջուկային տերությունների առանձնաշնորհը

Հնդկաստանի եւ Պակիստանի միջուկային պայթեցումները որոշ պետությունների հավանաբար կդրդեն արագացնել իրենց միջուկային ծրագրերի կատարումը: Ներկայումս դա օրակարգի հարց է դարձել այդ պետություններում, որոնք կուզենային կամ չվավերացնել միջուկային զենքի տարածումն ու միջուկային փորձարկումներն արգելող միջազգային պայմանագրերը, կամ էլ ի վերջո չեղյալ հայտարարել արդեն ստորագրվածները: Քանզի աշխարհում հայտնի յոթ միջուկային տերություններից բացի գոյություն ունեն մի խումբ երկրներ, որոնք հավանաբար արդեն տիրում են մարտավարական միջուկային զենքին կամ էլ փորձում են նման զենք ու դրա արձակման միջոցներ ձեռք բերել:

Եթե մի կողմ թողնենք նախկին 5 միջուկային տերություններին (Չինաստան, ԱՄՆ, Ֆրանսիա, Անգլիա եւ Ռուսաստան), որոնք փորձարկումները կատարել են մինչեւ 1968 թ., եւ Իսրայելի եզակի դեպքը, որը կարողացավ միջուկային զենքին տիրանալ միաժամանակ իր հետազոտությունների վերաբերյալ օտարների կասկածները պահպանելով, գոյություն ունեն փաստորեն նույն խմբին պատկանող մի քանի այլ երկրներ, որոնց դժվար է հաստատապես միջուկային տերություն համարել:

Դրանցից մեկն Իրանն է, որը շատ է առաջադիմում միջուկային հետազոտությունների բնագավառում: Պարսից ծոցի պատերազմից հետո ՄԱԿ-ի փորձագետները տեղում տեխնիկական ստուգումներ կատարելուց հետո եզրակացրին, որ Բաղդադն ի վիճակի կլիներ մի քանի միջուկային մարտագլխիկ ունենալ մինչեւ դարավերջ: Իրաքում ծավալվել են ՄԱԿ-ի երկարաժամկետ հատուկ ստուգումներ: Սակայն Մերձավոր եւ Միջին Արեւելքը մնում է անկայուն տարածաշրջան: Փորձագետները կասկածներ ունեն, որ Սիրիան կամ Իրանը նույնպես կարող են ունենալ միջուկային զենքի պարզ տարատեսակներ, այս առնչությամբ գրում է «Մոնդ» թերթը:

Աշխարհի ուրիշ տարածաշրջաններում եւս գոյություն ունի միջուկային զենքի տարածման վտանգ: Լիբիան միջուկային զինանոցի ստեղծման ջանքեր է գործադրում: Հյուսիսային Կորեան ուներ համանման ծրագիր, բայց թվում է, որ Կորեական թերակղզու էներգետիկայի զարգացման ծրագրի եւ Հարավային Կորեայի հետ ստորագրված համատեղ հայտարարության շնորհիվ 1995 թ.-ից ԿԺԴՀ-ի միջուկային ծրագիրը սառեցվել է: Իհարկե, դժվար է ասել, թե որքան կտեւի այդ սառեցումը: Աֆրիկայի հյուսիսում կասկածներ կան նաեւ Ալժիրի դիտավորությունների առնչությամբ, իսկ Հարավային Ամերիկայում Արգենտինան եւ Բրազիլիան մրցավազք են ծավալել իրենց միջուկային ծրագրերի կողմնորոշման առնչությամբ: Այն փաստը, որ երկու պետություններն են վավերացրել տարածաշրջանում միջուկային սպառազինության արգելումը վերաբերող Տլատելոլկոյի պայմանագիրը, ընդունել ատոմային էներգիայի միջազգային գործակալության վերահսկողության ռեժիմը եւ երկուստեք հիմնել փոխադարձ տեխնիկական ստուգումների գործակալություն, չի խանգարում, որ որոշ մեկնաբաններ կասկածներ ունենան Բրազիլիայի եւ Արգենտինայի միջուկային հետազոտությունների իրական վիճակի վերաբերյալ:

Մնում է պարզել նախկին խորհրդային երեք հանրապետությունների Բելառուսի, Ղազախստանի եւ Ուկրաինայի իրավիճակը: Ճիշտ է, այդ երեք երկրները հարել են միջուկային զենքի չտարածման պայմանագրին եւ, ինչպես պնդում են դրանց ղեկավարները, սկզբունքորեն իրենց տարածքներից դուրս են բերել միջուկային հրթիռները, սակայն նկատի ունենալով Ռուսաստանի զինված ուժերի եւ մասնավորապես ռազմավարական զորամիավորումների անկազմակերպ վիճակը, դժվար է բավարարվել այդ ղեկավարների հայտարարություններով, մանավանդ մարտավարական միջուկային զենքի վերահսկման ոլորտում:

Փորձագետներն ամենից շատ վախենում են ոչ այնքան միջուկային տերությունների թվի աճից, որքան տրոհվող նյութերի չվերահսկվող անօրինական առեւտրից, որի հետեւանքը միջուկային ահաբեկչության վտանգն է:

Պ. Բ.

ՀԱՄԱՌՈՏ

Իրանը գազի-նավթի հանքավայրերի մշակման մրցույթներ է հայտարարում

ԼՈՆԴՈՆ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Լոնդոնում, խիստ գաղտնի պայմաններում, մամուլի առավելագույն սահմանափակ «ներկայությամբ» սկսվեց եռօրյա խորհրդաժողով իրանական նավթի շուրջ: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի թղթակցի ստացած տվյալների համաձայն, հրավիրյալների թվում են ԱՄՆ-ի, Մեծ Բրիտանիայի եւ Ֆրանսիայի նավթի ու գազի արդյունահանմամբ ու վերամշակմամբ զբաղված մի շարք խոշորագույն կոնսորցիումների ղեկավարության անդամներ: Խորհրդաժողովը հրավիրվել է Իրանի կառավարության նախաձեռնությամբ, որը ձգտում է ապահովել օտարերկրյա ներդրումների զանգվածային ներհոսք ազգային էներգետիկ հատված: Ինչպես սպասվում է, հայտամրցույթի ներկայացվող նախագծերի ընդհանուր ծավալը կկազմի 5.7 միլիարդ դոլար:

Կաստրոն կանխատեսում է նոր տնտեսական ճգնաժամ

ՀԱՎԱՆԱ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Տնտեսությունների փոխկապակցվածության մեծանալու եւ համաշխարհայնացման գործընթացների հետ կապված ապագա համաշխարհային ֆինանսատնտեսական ճգնաժամը իր հետեւանքներով կարող է շատ ավելի ծանր լինել, քան այն, որ պայթել էր 30-ական թվականներին: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի, այսպիսի կանխատեսում է արել Կուբայի ղեկավար Ֆիդել Կաստրոն՝ ելույթ ունենալով չորեքշաբթի օրը Հավանայում բացված «Տնտեսություն-98» միջազգային խորհրդաժողովում, որին մասնակցում են 17 երկրների, այդ թվում եւ Ռուսաստանի պատվիրակությունները: Իրեն բնորոշ վիճաբանական ոճով Կաստրոն հախուռն քննադատության ենթարկեց զարգացման նոր լիբերալ համադրույթը եւ արեւմտյան սոցիալական մոդելը ամբողջ աշխարհի վրա սփռելու փորձերը: «Արդյոք հնարավո՞ր է պատկերացնել մի քանի տասնամյակ անց երեք միլիարդ չինացիների ու հնդիկների՝ յուրաքանչյուրին անձնական ինքնաշարժով եւ անհատական համակարգիչով», հարց է տվել Կուբայի ղեկավարը: Նրա համոզմամբ, իրադարձությունների նման զարգացմանը ի վիճակի չէ դիմանալ ոչ տնտեսական ենթակառուցվածքը, ոչ էլ բնապահպանական համակարգը:

Պաղեստինցիները «բոլոր միջոցներով» կպաշտպանեն Արեւելյան Երուսաղեմը

ԿԱՀԻՐԵ, 2 ՀՈՒԼԻՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Պաղեստինյան ազգային վարչակազմի նախագահ Յասիր Արաֆաթը հայտարարել է, որ պաղեստինցիները «հնարավոր բոլոր միջոցներով Արեւելյան Երուսաղեմը կպաշտպանեն քաղաքը հրեականացնելու Իսրայելի փորձերից, որն արտացոլվել է Երուսաղեմի վարչական սահմաններն ընդարձակելու՝ Բենիամին Նաթանյահուի կառավարության ընդունած ծրագրում: «Պաղեստինյան ազգային վարչակազմի ղեկավարությունը եւ պաղեստինյան ժողովուրդը,- հայտարարել է Արաֆաթը՝ ելույթ ունենալով պաղեստինյան օրենսդրական խորհրդի նիստում,- սպառեցին իրենց ողջ համբերությունը Երուսաղեմի համար մղվող պայքարում: Դա ոչ թե կենաց պայքար է, այլ մահու»: Ըստ ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ-ի հաղորդման, պաղեստինյան ազգային վարչակազմի նախագահը դիմել է բոլոր արաբներին եւ մահմեդական պետություններին՝ կոչ անելով միասնական ճակատով հանդես գալ «Մեծ Երուսաղեմ» ստեղծելու իսրայելական ղեկավարության բռնայուրացման ծրագրի դեմ:

Պերճանքի խանութներ Արեւելյան Եվրոպայում

Մոտ օրերս Պրահայի կենտրոնում, Կառլի կամրջից ոչ հեռու կբացվի ճամպրուկներ եւ կաշվե այլ իրեր արտադրող ֆրանսիական «Լուի Վյուիտոն» հայտնի ընկերության ֆիրմային խանութը: Այնտեղ կվաճառվի ավելի քան 200 հազար ապրանքատեսակ՝ արդեն դասական դարձած արտադրանքներ, ինչպես նաեւ տեղական շուկային հարմարեցված նորույթներ: Արդեն 40 երկրներում իր արտադրանքը վաճառահանող «Լուի Վյուիտոնը» սրանով իր առաջին քայլերն է անում Արեւելյան Եվրոպայում. «Չեխիայի հանրապետությունը մենք ընտրեցինք իր համեմատաբար բարձր կենսամակարդակի եւ պերճանքի այլ խանութների առկայության պատճառով», պարզաբանում է նոր խանութի տնօրեն Յանա Բրիշնակովան: Պրահայում արդեն գործում են «Շանել», «Քրիստիան Դիոր», «Էսկադա», «Գեռլեն», «Հերմես», «Վերսաչը» եւ այլ հանրահայտ ֆիրմաների խանութներ: Բրիշնակովան ընդգծում է, որ Պրահայում պերճանքի խանութների հաճախորդների 60 տոկոսը չեխերն են, իսկ մնացյալ հաճախորդները զբոսաշրջիկներն են, մասնավորապես ռուս նորահարուստները: «Լուի Վյուիտոն» ֆիրման ծրագրում է մեկուկես տարի հետո խանութ բացել նաեւ Մոսկվայում:

Պերճանքի համաշխարհային արտադրության փորձագետներից մեկը «Էքսպրես» հանդեսի էջերում կեսկատակ գրում է. «Պերճանքի առարկաները որեւէ երկիր են մուտք գործում այն ժամանակ, երբ մեկ շնչին ընկնող ներքին համախառն արտադրանքը բավարար է, կամ երբ եկամուտների տարբերությունն ապշեցուցիչ է»: Կարելի է ասել, որ Արեւելյան Եվրոպայի դեպքում ավելի շուտ գործ ունենք բնակչության տարբեր խավերի եկամուտների հսկայական տարբերությունների հետ: Այսպես, Ռուսաստանում եւ նախկին կոմունիստական մյուս երկրներում նորահարուստները կազմում են արեւմտյան հանրահայտ ֆիրմաների արտադրանքի հիմնական գնորդները: Հունգարիայում եւ Սլովենիայում 1997 թ. ֆրանսիական օծանելիքի եւ կոսմետիկայի վաճառքն ավելացել է 25 տոկոսով: Ռուսաստանը, որտեղ վաճառքի աճը 1996 եւ 1997 թթ. կազմել է համապատասխանաբար 25 եւ 19 տոկոս, այսօր ֆրանսիական օծանելիքի ֆիրմաների համար ներկայացնում է Ճապոնիային համարժեք շուկա: Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում ֆրանսիական պերճանքի առարկաները մրցակցում են իտալական, ամերիկյան եւ գերմանական արտադրատեսակների հետ:

Չնայած որոշակի հաջողություններին, եվրոպացի որոշ ձեռնարկատերեր մնում են զգուշավոր: Արեւելյան Եվրոպայում Շվեյցարիայի ժամագործական հայտնի ֆիրմաներից մեկի ներկայացուցիչը խոստովանում է. «Հարկավոր է 5-10 տարի սպասել, մինչեւ որ այդ երկրները դառնան բնականոն շուկաներ: Հունգարիայում, Չեխիայում եւ Բուլղարիայում մենք ունենք ներկայացուցչություններ, սակայն վաճառահանման ցանցն անբավարար չափով է զարգացած»: Բացի դրանից Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում պերճանքի ֆիրմաների ներկայացուցիչներն իրենց անապահով են զգում: Զինված կողոպուտները մեծ թիվ են կազմում, իսկ մաքսատների հետ հարաբերությունները մշտապես լարված են: Ֆրանսիացի առաքիչներից մեկը նշում է, որ Արեւելյան Եվրոպայի երկրներում, մանավանդ Լեհաստանում, մաքսային եւ ապահովական հարցերը շատ դժվար են լուծվում: Նույնիսկ համեմատաբար կայուն Չեխիայում արեւմուտքցիներն ստիպված են լինում նախազգուշական հատուկ միջոցներ ձեռնարկել: Նույնիսկ մաքսային վերահսկողության ներքո պահեստավորված ապրանքները հարկ է լինում պահպանել:

ՃԱՊՈՆԻԱ

Իենի անկման համար մեղադրվում են ամերիկացիները

Թեեւ վերջին օրերին Ճապոնիայի կառավարության ձեռնարկած միջոցների շնորհիվ իենի փոխարժեքը դոլարի նկատմամբ փոքր-ինչ ամրապնդվեց, այդուհանդերձ իենը դեռ չի վերականգնել իր նախկին դիրքերը: Ճապոնացի հայտնի գրող եւ նախկին պատգամավոր Շինտարո Իշիհարան համոզված է, որ ազգային դրամարժույթի այս թուլացումը յանկիների խարդավանքների հետեւանքն է, որոնք ուզում են ամեն գնով փոփոխել Ճապոնիայի ֆինանսական համակարգը եւ չեն թաքցնում իենի արժեզրկման հետեւանքով էժանացած ձեռնարկություններին տիրանալու իրենց հավակնությունները:

Դեռ 1989 թ. Ճապոնիայի տնտեսական վերելքի պահին Իշիհարան «Սոնի» ընկերության տնօրեն Ակիո Մորիտայի հետ համատեղ հրապարակել էր մի աշխատություն, որն այն ժամանակ մեծ աղմուկ էր բարձրացրել: «Ճապոնիան, որը կարող է ասել ոչ» անունը կրող այդ գիրքը մինչեւ օրս ամբողջովին չի թարգմանվել այլ լեզուներով: Այդ աշխատության մեջ Իշիհարան խարազանում էր ճապոնացիների հանդեպ ԱՄՆ-ի ռասիստական նախապաշարմունքները: Ճապոնիայում բեստսելլեր դարձած այդ աշխատության մեջ արագ շահույթների հետամուտ ամերիկացի ձեռնարկատերերի պատկերը նկարագրվում էր մռայլ գույներով, իսկ եվրոպական երկրները համարվում էին անկման դատապարտված:

Չնայած այս չափազանցություններին, Իշիհարայի եւ Մորիտայի այդ աշխատության մեջ առաջին անգամ ի լուր աշխարհի ասվում էր այն, ինչի մասին ճապոնացի քաղաքական գործիչներից շատերը չէին համարձակվում բարձրաձայն արտահայտվել:

1994 թ. Իշիհարան մալայզիացի ազդեցիկ գործարար Մահաթիր Մոհամադի հետ համատեղ հրապարակեց «Ասիան, որը կարող է ասել ոչ» աշխատությունը, որը կարելի է համարել նախորդի տրամաբանական շարունակությունը: Այդ աշխատության մեջ նախապատվությունը տրվում էր ասիական երկրների հետ Ճապոնիայի համագործակցությանը, որը նոր արժեքների հիման վրա հանգեցնելու էր համատեղ բարգավաճմանը: Թեեւ գրքի հրատարակումից հետո Իշիհարայի որոշ վարկածներ հերքվել են, այդուհանդերձ նա չի հուսալքվում: Նա պատրաստվում է հրատարակել մի նոր գիրք, որի բովանդակության մասին արդեն պատմել է «Asian Wall Street Journal» թերթին տված հարցազրույցում: Այս նոր աշխատության մեջ Իշիհարան Ճապոնիայի ղեկավարությանն առաջարկում է երկրի ոսկու պաշարների մի մասն արտասահմանում կանխիկ դրամով վաճառել եւ հիմնադրամ ստեղծել Ճապոնիայում այն ամենը ձեռք բերելու համար, ինչը կարող է հայտնվել օտարերկրացիների ձեռքին: Նա ճապոնացի ներդնողներին հորդորում է զանգվածաբար վաճառել ամերիկյան գանձապետական մուրհակները եւ դրանով իսկ ապակայունացնել ԱՄՆ-ի տնտեսությունը: «Անհանդուրժելի է, որ աշխարհի առաջին պարտատեր երկիրը շարունակում է շահագործել աշխարհի գլխավոր վարկատու երկրին՝ Ճապոնիային», ըմբոստանում է նա:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

ՄՇԱԿՈՒՅԹ

Արժեքների գնահատում եւ համադրում

Միայն է մեկը մյուսով փոխարինելու քաղաքականությունը

Հերթական անգամ այցելեցի հռչակավոր դիրիժորին: Մաեստրոն դարձյալ աշխատանքային ոչ վայել պայմաններում ու նույն սպասողական վիճակում էր: Կարծում եմ, հարկ չկա նորից անդրադառնալ Օհան Դուրյանի անկրկնելի եւ բարձրարժեք արվեստին, նորից ու նորից նշել, թե համաշխարհային ինչ մեծությունների հետ է համեմատվել, բայց այսօր աններելիորեն «օտարվել» այն բեմահարթակներից ու նվագախմբերից, որոնց լիիրավ «տերը» լինելու էր ինքը: Այս ամենի մասին շատ գրեցինք (տողերիս հեղինակը՝ արդեն որերորդ անգամ):

Հյուրի կարգավիճակով ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի հետ երբեմն-երբեմն հանդես գալու համաձայնությունը կամ օպերային թատրոնի երաժշտական ղեկավար նշանակվելը կիսատ-պռատ, վախվորած որոշումներ էին, որ իրավացիորեն չէին կարող բավարարել մաեստրոյին:

Ինչո՞ւ որոշեցի դարձյալ գրել, որովհետեւ վերջին փոփոխությունների հետեւանքով կարծես առողջացող մթնոլորտը հույսեր է ներշնչում, բազմաթիվ արժեքներ ու երեւույթներ կարծես ճիշտ գնահատականի են արժանանում: Իսկ ինչո՞ւ որոշեցի գրել, որովհետեւ ունեցանք մշակույթի նոր նախարար, որից ակնկալում ենք համարձակ ու վճռական քայլեր, բարձրագույնը, կատարյալը գերադասելու կարողություն:

Անցումային համարվող այս ժամանակաշրջանում բազմաթիվ արժեքներ մոռացության տրվեցին: Անցումային շրջանի քաղաքականություն, տնտեսություն, թերեւս, գոյություն ունեն, բայց անցումային մշակո՞ւյթ...

Կարծում եմ, ազգային զարթոնքի արտահայտությունը մշակույթում պետք է լիներ այսպիսին, այսօրվա մակարդակով: Մնացած ոլորտների համանման մակարդակը մշակութային ազգի համարում ունեցողներիս համար արդարացուցիչ փաստարկ չէ: Ոչ միայն ֆինանսական միջոցների բացակայության, այլեւ անհեռատես, սխալ մշակութային քաղաքականության, հաճախ էլ՝ համարձակ, վճռական քայլերի չգնալու հետեւանքով ստեղծվել էր այն իրավիճակը, երբ Ճգնավորյանի աշխատելու դեպքում մյուսները զրկված էին, իսկ երբ վերջիններս «նվաճեցին» ֆիլհարմոնիայում հանդես գալու իրավունքը, ապա Ճգնավորյանն այլեւս տեղ չուներ: Մի՞թե մեկը մյուսի հաշվին է ստեղծագործում:

Չգտնվեց համարձակ մեկը, որ յուրաքանչյուրին գնահատեր իր տեղում, իր կարողություններին համապատասխան եւ ապահովեր նրանց գործունեությունը մեկը մյուսի կողքին, ոչ թե մեկը մյուսի հաշվին: Չկայացվեց այն համարձակ որոշումը, որ ամեն մեկն իր տեղում լինի, ոչ ոք չտուժի, նաեւ մշակույթն ու արվեստասեր հասարակությունը:

Լավագույն լուծումը՝ մեկը մյուսի կողքին, իրար հետ, բոլորն են այսօր անհրաժեշտ, եւ յուրաքանչյուրի տեղն էլ խիստ զգացվում է: Սխալ է մեկը մյուսով փոխարինելու քաղաքականությունը:

Այն արժանիքները, որոնցով օժտված են Դուրյանը, Չեքիջյանը ու միգուցե ուրիշներ եւ այն անգնահատելի գործը, որ ծանրագույն օրերին կատարեց Ճգնավորյանը (ոչ ոք ուրանալ չի կարող, չնայած սխալ քաղաքականության հետեւանքով մյուսները տուժեցին), պետք է համադրվեին:

Միանգամայն ճիշտ կլիներ մտածել Ազգային օպերայի եւ ֆիլհարմոնիկի տնօրեն Լ. Ճգնավորյան, գեղարվեստական ղեկավար Օհան Դուրյան եւ գլխավոր բեմադրիչ Տ. Լեւոնյան համագործակցության մասին:

ՎԱՀԱՆ ՎԱՐԴԱՊԵՏՅԱՆ
Բժիշկ

ԱՄՆ

Մեծարանք 50-ամյա ազգային ծառայության առթիվ

Երուսաղեմում ծնված եւ մեծացած զեյթունցի ծնողների զավակ Գեւորգ Աշըքյանի 50-ամյա ազգային հասարակական ծառայությունների առթիվ մայիսի 30-ին Չիկագոյի «Սայաթ Նովա» ճաշարանում տեղի է ունեցել մեծարանքի երեկո, որին ներկա են եղել շուրջ 70 գործակիցներ ու հարազատներ, հաղորդում է Կանադայում հրատարակվող «Ապագայ» շաբաթաթերթն իր հունիսի 22-ի համարում:

Դեռ երիտասարդ տարիքից Երուսաղեմի եւ Ամմանի մեջ Աշըքյանը սկսել է իր ազգային, մշակութային եւ եկեղեցական ծառայությունները, որոնք հետագայում շարունակել է Չիկագոյում (ԱՄՆ), որտեղ հիմնադիրներից է եղել Թեքեյան մշակութային միության, ՀԲԸՄ-ի եւ ՌԱԿ Օնիկ Նորհատ ակումբի: Հոգեւոր հովիվ Վարուժան ծայրագույն վարդապետ Գապառաճյանի օրհնանքից հետո, մեծարյալին եւ նրա տիկնոջը հանգամանալից կերպով ներկայացրել է տիկին Մարո Պետրոսյանը, նշելով, որ նրանք երկուսն էլ անգնահատելիորեն մեծ գործ են կատարել Չիկագոյի հայ գաղութի կազմավորման գործում: Ապա խոսք է առել ՌԱԿ Մ. Նահանգների եւ Կանադայի Արեւելյան շրջանային վարչության համաատենապետ դոկտ. Հարություն Արզումանյանը, որն Աշըքյանին բնութագրել է որպես «զինվորականի կարգապահությամբ, գործարարի կազմակերպվածությամբ եւ օրինակելի այլ հատկություններով օժտված» ազգային մի գործչի: ԹՄՄ-ի կողմից գնահատանքի խոսքերով հանդես է եկել նաեւ խմբագիր ու մտավորական դոկտ. Նուպար Բերբերյանը, որը հատկապես շեշտել է նրա ուղղամտությունը: Երեկոյի ընթացքում գործադրվել է նաեւ գեղարվեստական մի փոքր ծրագիր, որի ընթացքում հնչել են Վահան Թեքեյանի «Հաշվեհարդարը», սիրված ժողովրդական երգեր, ինչպես նաեւ Երուսաղեմի հայոց պատրիարք Թորգոմ արք. Մանուկյանի գնահատանքի գիրը: Վերջում շնորհակալական խոսքով ելույթ է ունեցել մեծարյալ Գեւորգ Աշըքյանը:

Հ. Ծ.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Ինչ ենք ակնկալում մշակույթի նոր նախարարից

Անշուշտ, ինքնին ուրախալի փաստ է, երբ թերթի մշակութային էջը բազմակողմանի ընթերցող ունի, եւ, որ դրանցից շատերը բուն մասնագետներ չլինելով, այդուհանդերձ, մտահոգվում են հայ մշակույթի ներկա վիճակով, մինչեւ իսկ թերթի էջում իրենց կարծիքն են հայտնում այդ բնագավառի խնդիրների մասին: Այդպիսին կլիներ նաեւ վերը տպագրված բժիշկ Վ. Վարդապետյանի՝ մեզ ուղղված հրապարակումը, եթե այն, ակնբախորեն, դուրս չգար մշակութասեր ընթերցողի սոսկ կարծիք լինելու սահմանագծից: Առավել եւս այն պարագայում, որ նրա հիմքում կասկածելի ճշմարտություն ունեցող գնահատականներ են: Կարելի էր մանրազնին վերլուծել հիշյալ հրապարակման վիճահարույց շատ մտքեր եւ առավելապես դրանց մաքսիմալիստական, պարտադրողական եղանակը, սակայն փորձենք անդրադառնալ մի քանի, ավելի կարեւոր թվացող հարցադրումների:

Նախ, Օհան Դուրյանը այսօր բնավ էլ «աններելիորեն օտարված» չէ. դրա բազում ապացույցներն են վերջին տարիներին Ամերիկյան համալսարանի եւ Արամ Խաչատրյան համերգասրահներում պարբերաբար տրվող նրա համերգները: Իսկ ինչ վերաբերում է «այն բեմահարթակներին ու նվագախմբերին, որոնց լիիրավ տերը լինելու էր ինքը», ապա հայրենյաց մշակութային օջախները եւ նվագախմբերը ֆեոդալական կալվածքներ չեն, որ բոլորն ի մի բերված սեփականաշնորհվեն մեկի կողմից: Բացի այդ, միանշանակորեն պարզ է, որ իսկական ազգային մշակույթը կարող է իրականացնել իր հարուստ ներուժը եւ զարգացում ապրել միայն այն իրավիճակում, երբ գործունեության առողջ դաշտ է ստեղծվում բոլոր ստեղծագործական կարող ուժերի համար: Կասկածելի ապագա ունի այն մշակույթը, որն իր կադրային քաղաքականության ծիրում անընդհատ ճգնում է նայել ետ, կամ դոփել տեղում, միտումնավոր կերպով անտեսելով նոր, երիտասարդ տաղանդավոր հերթափոխը:

Հարկ է վերջապես անդրադառնալ նաեւ այն ճշմարտությանը, որ «հյուրի կարգավիճակը» նախ եւ առաջ ներանձնական ընտրած վիճակ է, որը բնավ էլ պայմանավորված չէ «ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի» հետ ելույթ ունենալու քանակով, այլ տեղի միջավայրի (նույն «ֆիլհարմոնիկով» ներառյալ) հետ մարդկային եւ ստեղծագործական փոխհարաբերությունների բազմաբովանդակ եւ ոչ դյուրին մի շարք գործոններով: Եվ սույն փոխհարաբերությունների դաշտի կայունությունն ու գույները (սեւ կամ սպիտակ) անշուշտ, երկուստեք եւ երկկողմանի արարման արդյունք են:

Օբյեկտիվ եւ ճշմարտացի կարծիք հայտնելու համար անհրաժեշտաբար հարկ էր որպես մեկ անձի հակադրումն ոչ թե դիմել «մյուսներն» անդեմ եւ իմաստազուրկ բառին, այլ գոնե թեթեւակի մատնանշել նրանց: Ոչ միայն կոչումներով, այլ ամենայն առումով ժողովրդականություն վայելող, իրենց մասնագիտական-գեղարվեստական բարձրարժեք նվաճումներով, յուրաքանչյուրն իր տեսակի եւ մասշտաբի մեջ երկար տասնամյակներ հայ մշակույթի իրական առաջընթացն ապահովող, մեծապես երախտարժան անուններ՝ Հովհաննես Չեքիջյան, Կոստանդին Օրբելյան, Վանուշ Խանամիրյան (ցանկը կարելի է շարունակել): Ու հատկապես նշել նաեւ, որ հայ մշակույթի այս մեծահամբավ անունների ետեւում, մեկը երկար ժամանակ միջազգային երգչախմբային արվեստի երկնակամարում փայլող Հայաստանի պետական ակադեմիական երգչախումբն էր, մյուսը՝ Եվրոպայում լավագույններից մեկը հռչակված Հայաստանի պետական էստրադային նվագախումբը, մյուսը՝ ԽՍՀՄ ԱՄՆ-ն, Մերձավոր եւ Մոտիկ Արեւելքը հայրենաբաղձության սրտահույզ ալիքներով ցնցող Հայաստանի պարի պետական անսամբլը... Նրանք, որ այսօր իսկապես համարձակ ու վճռական քայլերի հետեւանքով ոչ թե «նվաճեցին», այլ մասամբ բռնել են տուն դարձի ճանապարհը: Չի «նվաճում» են օտարինը, ուրիշինը, այն, որ զավթել են միանձնյա եւ անկուշտ ձգտումով «լիիրավ» տիրելու համար:

Անկարելի է չանդրադառնալ նաեւ դիտարկվող հրապարակման մեկ այլ «թեզին»: «Միանգամայն ճիշտ կլիներ մտածել Ազգային օպերայի եւ ֆիլհարմոնիկի տնօրեն Լ. Ճգնավորյան, գեղարվեստական ղեկավար Օ. Դուրյան, գլխավոր բեմադրիչ Տ. Լեւոնյան համագործակցության մասին»:

Սա մեզ, հատկապես երաժիշտներիս քաջ հայտնի «ֆորմուլա» է, «մշակութային եռանկյունի», որ հասակ, տարեգրություն եւ «ծննդավայր» ունի, նույնպես եւ անթաքույց-թափանցիկ միտում, որը ժամանակին մեկ հեղինակ, իսկ այժմ երկուսն ունի... Այն ծայր է առել դեռեւս 6 տարի առաջ, քաղաքամայր Երեւանի ֆիլհարմոնիայի մեծ դահլիճ-օպերային թատրոն տարածքաշրջանում: Այս ընթացիկ տարիներին սույն տարածությունների վրա տեղի ունեցող ալեբախումների ներքո, մերձմշակութային «ետնաբեմերում» դեգերում է սույն «ֆորմուլան», մեկ ընդհատակ անցնելով, մեկ ելնելով ջրի երես: Ուրեմն արժե՞ մատուցել այն որպես երաժշտասեր-ունկնդրի մեր մշակույթի մասին դրսեւորած օրիգինալ մի «հայտնություն-առաջարկ»: Արդարեւ, ժամանակավրեպ մի «դեղամիջոց», որ շատ է հիշեցնում փորձանոթի մեջ արհեստականորեն պատվաստված աճեցրած մանկանը, որի ծնունդը որքան թերահաս, նույնքան էլ անհեթեթ պիտի լինի:

...Այո, անժխտելիորեն իրավացի է խնդրո առարկա հրապարակման հեղինակը, որ հայերս մշակութային ազգ ենք: Սակայն մշակութային ազգ լինելուց առաջ եւ զատ նախ պետք է լինել... ազգ՝ ֆիզիկապես եւ բարոյապես: Սույն դիտարկման ծիրում ցանկանում եմ, փոխելով ցայստեղ շարադրվածի նյութը, նկարագրել մի միջադեպ, որին ականատես եղա օրերս: Եվ միայն առաջին ու մակերեւույթ հայացքից կարող է թվալ, թե այն տրամաբանորեն դուրս է այս հոդվածի մտազննումների դաշտից: Պոլիկլինիկաներից մեկում երիտասարդ վիրաբույժը հիմնավորապես հրաժարվում էր առաջին ու շտապ օգնությունը հասցնել 79 տարեկան մի կնոջ, որը սաստիկ այրվածքով դիմել էր նրան: «Մուծի՛ր 1000 դրամ, հետո կնայեմ»: Զառամյալ կնոջ աղերսանքներին, որ գրեթե ուշագնաց վիճակում էր, եւ հարեւանի դպրոցական տարիքի երեխայի հետ էր հասել իր շրջանի պոլիկլինիկա, ու այդ պահին դրամ չուներ, բայց վստահեցնում էր, որ աշխատանքից հետո իր տղան կգա եւ կմուծի, նա, ով բժիշկ է կոչվում, պատասխանում էր. «Չի լինի, կարգը էդպես է, սկզբից պետք է մուծել»: Երբ վերջապես ինչ-ինչ միջամտությունների խիստ դժգոհաբար ենթարկվելով վիրաբույժը մոտեցավ հիվանդին, կոպտորեն ասաց. «Այ կնիկ, էստեղ գալուց առաջ գոնե հետդ մազ (իմա՝ քուք) բերեիր, ես պարտավոր չեմ քեզ իմ առած դեղերով բուժեմ»: Ոչ մեկիս համար գաղտնիք չէ, որ այս դեպքը մեր վերջին տարիների «ազգային զարթոնքի» առտնին կյանքի հարյուրավոր նույնատիպ զազրելի օրինակներից մեկն է: Արդ, անդրադառնալով բուն նյութին ցանկանում եմ ասել քանի որ մեզանից, մշակույթի բնագավառի մասնագետներից ոչ մեկն իրավունք չի վերապահում իրեն հուշարարություն անել առողջապահության նախարարին «համարձակ ու վճռական քայլերի» դիմելու «բարձրագույնը, կատարյալը» նախընտրելու գործում եւ մարդկային-բարոյական, էլ չեմ ասում Հիպոկրատի երդման տարրական նորմերը պաշտպանելու հարցում, ապա միգուցե ավելի ճիշտ է ակնկալել այդ հենց բժշկից, ով իր մասնագիտության եւ տարիների փորձի շնորհիվ, անշուշտ, ավելի լավ պիտի տեղյակ լինի իրեն հարազատ բնագավառում կատարվածի մասին: Գուցե հենց պրն Վ. Վարդապետյանը կհուշի, թե իր առողջապահության ասպարեզում ում-ումով եւ ինչն-ինչով հարկ է փոխարինել, եւ ինչպիսի «ղեկավարական եռանկյունի» պետք է ստեղծել, որպեսզի մենք մշակութային ազգ լինելուց զատ լինենք առնվազն բարեկիրթ ազգ, եւ վերջապես ունենանք «աշխատանքային» (եւ ոչ միայն Թ. Հ.) «վայելուչ պայմաններ» եւ 21-րդ դարի շեմին տակավին չլինենք «սպասողական վիճակում»:

Իրապես, այլ բան է կարծիք հայտնել եւ ակնկալելը, բոլորովին այլ՝ նորընտիր նախարարին տարիների վաղեմություն ունեցող եւ ժամանակին ծախողված «կադրային քաղաքականություն» մատնացույց անելը:

Իսկ մշակույթի նոր նախարարից բոլորս ակնկալում ենք, եթե ոչ պահանջում, գուցե եւ ոչ այնքան «համարձակ ու վճռական քայլեր», որոնք, թերեւս, առավել պատեհ են կռվի դաշտում, այլ ողջամիտ, հեռագնա, բազմածիր եւ խոր, չուշացող, սակայն եւ ոչ հապճեպ լուծումներ այն համախնդիրների, որոնք իրենց ամբողջության մեջ պատկերում են մեր մշակույթի նկարագիրը:

ԹԱՄԱՐ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ,
Երաժշտագետ,
արվեստագիտության թեկնածու

digitised by A.R.A.R.@

ՍՓՅՈՒՌՔ

Հայ սեւ գոտիների միությունը հիացնում է

Համաձայնագիր ՀՄԸՄ-ի ու «Շաու-Լի» տաճար-ակադեմիայի միջեւ

ՀՄԸՄ-ի անդամները հայկական եռագույնի ներքո

Մայր հայրենիք կատարած վերջին այցելությունից հետո, ուր ներկա էին գտնվել Սարդարապատի հերոսամարտի 80-ամյակի տոնակատարություններին, Մեծ վարպետ Կարո Քեբաբջյանի Հայ սեւ գոտիների միության (ABBA) վարպետները շարունակեցին իրենց հաղթարշավը: Բեյրութի արվարձան Բաաբդա ավանի «Անտոնիէ» մարզադահլիճում տեղի ունեցած Լիբանանի «Վու-Շու»-ի անդրանիկ առաջնությունում հայ մարզիկ-մարզուհիները յոթ ոսկե, երեք արծաթե ու երկու բրոնզե մեդալներով բարձրացան պատվանդանի աստիճանին: Արեւելյան մարտարվեստի այս մեծ տոնահանդեսում, ՀՄԸՄ-ի մասնավոր հրավերով ներկա էին, որպես մրցավար ու մարզիչ, Չինաստանի «Շաու-Լի» տաճար-ակադեմիայի վանական ու «Վու-Շու»-ի մասնագետ Կյուն Ձուն ու նրա հզոր աշակերտը՝ Ձո Վեյը:

Հակառակ այն իրողության, որ լիբանանցի որոշ մրցավարներ փորձեցին ամեն կերպ խանգարել հայ մարզիկ-մարզուհիների հիանալի ելույթները, սակայն սրով, գեղարդով, մահակով եւ ազատ պարային վարժություններում արեւելյան մարտարվեստի մեր վարպետները անգերազանցելի էին: Մրցանակաբաշխությունից հետո, ՀՄԸՄ-ի նախագահ ու հիմնադիր Կարո Քեբաբջյանի հաղթական սաները լուսանկարվեցին մասնակիցների, Լիբանանի «Վու-Շու»-ի ֆեդերացիայի նախագահության, սպորտի ղեկավարների ու չինացի հյուրերի հետ:

Լիբանանի առաջնությունում փայլուն ելույթներից հետո, հայաշատ Բուրջ Համուդի «Հարբոյան» կենտրոնում, հունիսի 16-ին ստորագրվեց համագործակցության մի կարեւոր համաձայնագիր: Հարյուրավոր մարզիկ-մարզուհիների, երիտասարդության, լիբանանյան ու լիբանանահայ ղեկավար դեմքերի ներկայությամբ տեղի ունեցած նշանակալից արարողության ընթացքում Չինաստանի «Շաու-Լի» տաճար-ակադեմիայի վանական Կյուն Ձուն եւ ՀՄԸՄ-ի նախագահ Կարո Քեբաբջյանը ստորագրեցին հայերենով ու չինարենով պատրաստված համաձայնագրի տեքստի ներքո: Ապա չինացի արեւելյան մարտարվեստի աշխարհահռչակ վարպետներին թանկագին սրեր նվիրեց ՀՄԸՄ-ի ղեկավարությունը: Արարողությանը ներկա էին նաեւ Լիբանանում Չինաստանի դեսպանության աշխատակիցները, Լիբանանի սպորտի ու երիտասարդության նախարարության պատասխանատուներից տիկ. Ա. Հայդարը, որոնք միաժամանակ լուսանկարվեցին Հայաստանի, Լիբանանի ու Չինաստանի դրոշների ներքո:

Որպես հրաժեշտի խոսք, «Շաու-Լի» տաճար-ակադեմիայի վանական Կյուն Ձուն չինարենով (որի թարգմանությունը կատարեց ՀՄԸՄ-ի «աստղ» Ռազմիկը) շնորհակալություն հայտնեց բոլորին այսպիսի ջերմ ընդունելության համար, ապա խոստացավ ոչ միայն օգնել Լիբանանի ու լիբանանահայության արեւելյան մարտարվեստի վերելքին, այլեւ լինել Հայաստանում եւ Արցախում, լինել հայ-չինական բարեկամության մարդկային կամուրջներից մեկը...

Արարողության ավարտին ճաշկերույթ տրվեց ի պատիվ լիբանանցի ու չինացի հյուրերի:

ՀԱՄՕ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ
Բեյրութ

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Հերթական կոնգրեսը

Ռումինիայի Կոնստանցա քաղաքում անցկացվեց բռնցքամարտի եվրոպական ասոցիացիայի 8-րդ կոնգրեսը, որի աշխատանքներին մասնակցեցին աշխարհամասի 43 երկրների ներկայացուցիչներ:

Կոնգրեսում Հայաստանը ներկայացնում էր ՕՀՀՈՒ-ի տնօրեն, ԱԻԲԱ-ի մրցավար Դերենիկ Գաբրիելյանը: Մեր հանրապետության ներկայացուցիչը, ելույթ ունենալով կոնգրեսում, հանդես եկավ մի շարք առաջարկություններով: Մասնավորապես՝ նա կոչ արեց վերադառնալ 3 ռաունդանոց մենամարտերին (ներկայիս 5 ռաունդանոցների փոխարեն), հրաժարվել իրեն չարդարացրած համակարգչային մրցավարությունից, ինչպես նաեւ՝ վերացնել վերջերս Չինաստանում կայացած աշխարհի գավաթի թիմային խաղարկությանը նախապատրաստվելու ընթացքում եվրոպայի ներկայացուցիչների թույլ տված սխալները:

Բացի այդ, Դերենիկ Գաբրիելյանը ներկայացրեց մեր հանրապետության մասնագետների թեկնածությունները՝ եվրոպական ասոցիացիայի տարբեր հանձնաժողովներում աշխատելու համար: Նրանք են Հայաստանի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Ալեքսանդր Սարգսյանը՝ մարզչական հանձնաժողովում, ՀՀ սպորտվարչության պատասխանատու մասնագետ Լեւոն Հովհաննիսյանը՝ երիտասարդական խորհրդի, աշխարհահռչակ բռնցքամարտիկ Նշան Մունչյանը՝ բիզնեսի, Դերենիկ Գաբրիելյանը՝ տեխնիկական հանձնաժողովում աշխատելու համար: Որոշվեց, որ այս առաջարկությունները կհաստատվեն օգոստոս ամսին Լատվիայի Յուրմալա քաղաքում կայանալիք խորհրդակցությունում:

Համաժողովում եվրոպական ասոցիացիայի նախագահ վերընտրվեց 71-ամյա բուլղարացի ակադեմիկոս Էմիլ Ժեչեւը:

ԹԵՆԻՍ

Առջեւում կիսաեզրափակիչ խաղերն են

Վենուս Վիլյամս

Ուիմբլդոնի մրցաշարում որոշվել են այն թենիսիստները, որոնք շարունակում են պայքարը չեմպիոնի կոչման համար:

Շատերի համար անսպասելի էին կանանց քառորդ եզրափակիչ երկու հանդիպումների արդյունքները: Դրանից մեկում Նատալի Տոզյան (Ֆրանսիա) դժվարին մենամարտում առավելության հասավ օլիմպիական չեմպիոնուհի Լինդսեյ Դեւենպորտի (ԱՄՆ) նկատմամբ: Բելառուս Նատալյա Զվերեւան, որը վերջին շրջանում աչքի չի ընկնում, հաղթեց ԱՄՆ-ի մեկ այլ ներկայացուցչի՝ Մոնիկա Սելեշին (7-6, 6-2): Այժմ կիսաեզրափակիչ խաղերից մեկում Զվերեւան եւ Տոզյան կհանդիպեն իրար հետ:

Կիսաեզրափակչի մյուս զույգը կկազմեն Մարտինա Հինգիսը (Շվեյցարիա) եւ Յանա Նովոտնան (Չեխիա): Նախորդ փուլում Հինգիսը հաղթեց Արանտսա Սանչես-Վիկարիոյին (Իսպանիա), Նովոտնան՝ Վենուս Վիլյամսին (ԱՄՆ):

Տղամարդկանց մրցաշարում եւս որոշվել են կիսաեզրափակչի մասնակիցները: Այդ փուլում կհանդիպեն Փիթ Սամփրաս (ԱՄՆ)-Թիմ Հենման (Մեծ Բրիտանիա) եւ Ռիխարդ Կրայչեկ (Հոլանդիա)-Գորան Իվանիշեւիչ (Խորվաթիա) զույգերը: Քառորդ եզրափակչում համառ պայքարում Սամփրասը պարտության մատնեց ավստրալացի Մարկ Ֆիլիպուսիսին (7-6, 6-4, 6-4), իսկ Իվանիշեւիչը՝ հոլանդացի Յան Սիմերինկին (7-6, 7-6, 7-6): Ի դեպ, Իվանիշեւիչը նշեց, որ իրեն շատ է ոգեւորել աշխարհի առաջնությունում Խորվաթիայի ֆուտբոլիստների հաջող խաղը:

ՖՈՒՏԲՈԼ

Քառորդ եզրափակիչները՝ այսօր եւ վաղը

Երկօրյա ընդմիջումից հետո այսօր կվերսկսվեն աշխարհի 16-րդ առաջնության խաղերը: Հիշեցնենք, որ մասնակից 32 հավաքականներից 24-ն արդեն հրաժեշտ են տվել հյուրընկալ Ֆրանսիային, իսկ քառորդ եզրափակիչ փուլում պայքարը շարունակում են 8 թիմեր, որոնցից 6-ը ներկայացնում են Եվրոպան, 2-ը՝ Հարավային Ամերիկան:

Այսօր նախ Սեն Դենիում ասպարեզ դուրս կգան Իտալիայի ու Ֆրանսիայի հավաքականները, ապա Նանտում կմրցեն Բրազիլիայի եւ Դանիայի հավաքականները: Մյուս երկու խաղերը կանցկացվեն վաղը՝ հուլիսի 4-ին: Սկզբում տեղի կունենա Հոլանդիա-Արգենտինա հանդիպումը (Մարսել), ապա Գերմանիա-Խորվաթիա (Լիոն) հանդիպումը: Ավելացնենք, որ կիսաեզրափակիչ խաղերից մեկում կհանդիպեն Բրազիլիա-Դանիա եւ Հոլանդիա-Արգենտինա, մյուսում Իտալիա-Ֆրանսիա եւ Գերմանիա-Խորվաթիա զույգերի հաղթողները:

Ինչպես ամբողջ առաջնության ընթացքում, այնպես էլ այս խաղից առաջ կարծիքների, գուշակությունների պակաս չի զգացվում: Կարծիքներ են հայտնում մարզիչները, ֆուտբոլիստները, լրագրողները, քաղաքական գործիչները, շարքային ֆուտբոլասերները:

Ինչպես միշտ, լավատեսորեն է տրամադրված Բրազիլիայի հավաքականի գլխավոր մարզիչ Մարիո Զագալոն: Նրա կարծիքով, Դանիայի հավաքականի խաղաոճը բավականին նման է բրազիլականին: Դանիացիները իրենք կխաղան եւ խաղալու հնարավորություն կտան Բրազիլիայի թիմի ֆուտբոլիստներին:

Պակաս լավատես են բրազիլացի ֆուտբոլային լրագրողները: Նրանք նշում են, որ Դանիայի հավաքականը համալրված է ատլետիկ, ամուր եւ ֆիզիկական ֆուտբոլիստներով եւ ֆիզիկական կոշտ պայքարում հարավամերիկացիները կզիջեն մրցակիցներին:

Բրազիլացի Ռոնալդոն եւ չիլիացի Սամորանոն խաղից հետո

Ի դեպ, ՖԻՖԱ-ի որոշմամբ աշխարհի առաջնության մասնակից թիմերի վերջին երկու մարզումները պետք է բաց լինեն: Զագալոյի թիմի բոլոր մարզումներն են բաց, սակայն աշխարհի քառակի չեմպիոնների մարզիչը մոտ գալու հնարավորություն չի տալիս նրանց, ովքեր կարող են նկարահանել: Նա չի ուզում հրապարակել Բրազիլիայի հավաքականի տակտիկական սխեմաները:

Իտալիայի հավաքականի վերջին պարապմունքին հետեւողներն արձանագրեցին, որ առաջատար խաղացողներից մեկը՝ Քրիստիան Վիերին, մարզման կեսից ավելին չմասնակցեց: Չեզարե Մալդինին խնայո՞ւմ է իր ռմբարկուին, թե՞ նա վնասվածք ունի: Նույնիսկ չափից ավելի հետաքրքրասեր լրագրողները չկարողացան պարզել խնդիրը:

Սակայն հայտնի է, որ քառորդ եզրափակչում Իտալիայի մրցակից Ֆրանսիայի հավաքականում մի քանի ֆուտբոլիստներ վնասվածքներ ունեն: Յուրի Ջորկաեֆին անհանգստացնում է վզի ցավը: Քրիստոֆ Դյուգարրին եւ Էմանուել Պետին ազդրի վնասվածք ունեն: Մկանը ձգել է նաեւ Թյերի Հանրին: Սակայն եւ ֆրանսիացիների գլխավոր մարզիչը, եւ իրենք ֆուտբոլիստները համոզված են, որ թեթեւ վնասվածքները նրանց չեն խանգարի խաղադաշտ մտնել:

Կարծիքներ են հայտնվում նաեւ Հոլանդիա-Արգենտինա, Գերմանիա-Խորվաթիա հանդիպումների առնչությամբ: Իհարկե, կարծիքը կարծիք, սակայն ամեն ինչ վճռվում է խաղի ժամանակ: Մենք էլ հետեւենք խաղադաշտերում ծավալվող ֆուտբոլային սուր, գրավիչ մենամարտերին:

Առաջնության ռմբարկուները

Գաբրիել Բատիստուտա	Արգենտինա	5
Քրիստիան Վիերի	Իտալիա	4
Մարսելո Սալաս	Չիլի	4
Թյերի Հանրի	Ֆրանսիա	3
Ռոնալդո	Բրազիլիա	3
Սեզար Սամպայո	Բրազիլիա	3
Օլիվեր Բիրհոֆ	Գերմանիա	3
Յուրգեն Քլինսման	Գերմանիա	3
Դավոր Շուկեր	Խորվաթիա	3

ՖՈՐՄՈՒԼԱ-1

«Ֆեռարի» թիմի կրկնակի հաղթանակը

«Ֆեռարի»-ի ներկայացուցիչները շնորհավորում են իրար

Անցկացվեց «Ֆորմուլա-1» դասի ավտոմեքենաների աշխարհի առաջնության 8-րդ փուլը:

Մանյի Կուրում կայացած Ֆրանսիայի Մեծ մրցանակի խաղարկությունում կրկնակի հաղթանակ տարան «Ֆեռարի» թիմի ներկայացուցիչները: Առաջին տեղը գրավեց աշխարհի կրկնակի չեմպիոն Միխայել Շումախերը (Գերմանիա), որը 306 կմ մրցատարածությունն անցավ 1 ժամ 34 րոպե 46 վայրկյանում: Հաղթողից համարյա 20 վայրկյանով ետ մնաց նրա թիմակից Էդդի Իրվայնը (Իռլանդիա): Երրորդ տեղը գրավեց ընդհանուր հաշվարկում առաջատար, «Մակլարեն-Մերսեդես» թիմի ներկայացուցիչ Միկա Հակկինենը (Ֆինլանդիա):

Ութ փուլից հետո կրկին առջեւում է Հակկինենը՝ 50 միավոր, երկրորդը Շումախերն է՝ 44, երրորդը Դեյվիդ Կուլթհարդը (Շոտլանդիա, «Մակլարեն-Մերսեդես»)՝ 30 միավոր:

Կոնստրուկտորների հաշվարկում մրցանակային եռյակն այսպիսին է. 1. «Մակլարեն»՝ 80, 2. «Ֆեռարի»՝ 69, 3. «Բենետոն»՝ 29 միավոր:

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

digitised by A.R.A.R.@

ԱԶԳ

օրվա հետքով

ԶԼՄ

Թերթերի խմբագիրների եւ տնօրենների ուշադրությանը

Հուլիսի 1-ին Հայաստանի ժուռնալիստների միությունում տեղի ունեցավ Զանգվածային լրատվամիջոցների ընկերակցության ընդհանուր ժողովը, որին մասնակցում էին նաեւ ընկերակցության ոչ-անդամ լրատվամիջոցների ներկայացուցիչներ, այդ թվում՝ շրջաններից: Օրակարգի այլ հարցերի շարքին քննարկվեց նաեւ թերթերի եւ ամսագրերի տարածման «Հայմամուլ» պետական գործակալության հետ տպագիր մամուլի հարաբերությունների ներկա վիճակը, մանավանդ որ արդեն ավարտվել է նույն գործակալության հետ թերթերի կնքած պայմանագրերի ժամկետը:

Հետ քննարկումների, ժողովը քվեարկությամբ որոշեց նշված գործակալության հետ հետագա հարաբերությունների հարցը առաջիկա շաբաթ քննարկել ՀՀ կառավարությանն առընթեր տեղեկատվության եւ գրահրատարակչության վարչությունում, բանակցությունների համար ընտրելով հնգանդամ հանձնաժողով:

Մինչ այդ, ԶԼՄ ընկերակցության խորհուրդը մեր բոլոր թերթերի խմբագիրներից եւ տնօրեններից խնդրում է ձեռնպահ մնալ «Հայմամուլ» գործակալության հետ նոր պայմանագրերի ստորագրումից, սպասելով հիշյալ հանձնաժողովի վարելիք բանակցությունների արդյունքին:

ԶԼՄ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹՅԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

«ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՆՅԱԿԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ» ԸՆԿԵՐՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՓՆՏՐՈՒՄ Է

ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ԶԱՐԳԱՑՄԱՆ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

Գործունեության շրջանակը.

- ճարտարագետ-գյուղատնտես կամ դրա համարժեքը
- գինեգործական խորը գիտելիքներ
- աշխատանքային փորձ, շփում գյուղատնտեսների հետ
- ֆրանսերենի կամ անգլերենի իմացությունը ցանկալի է

Առաքելությունները.

- զարգացնել գործարանի եւ խաղողագործների միջեւ կապերը
- խորհուրդներ տալ եւ աշխուժացնել խաղողագործներին արտադրանքի արդյունավետությունը եւ որակը բարձրացնելու նպատակով
- հետեւել խաղողի գնման պայմանագրերին
- մասնակցել այգեկութին եւ դրա մատակարարմանը գործարանին

Դիմել Երեւանի կոնյակի գործարան, 2 Իսակովի պող. 375082 Երեւան Հեռախոս՝ 524456 (քարտուղարություն)

ՄԻԱՎՈՐՎԱԾ ՄԵԹՈԴԻՍՏՆԵՐԻ ՕԳՆՈՒԹՅԱՆ ԿՈՄԻՏԵ ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԳՐԱՆՏԻ ԾՐԱԳԻՐ

UNITED METHODIST COMMITTEE ON RELIEF

UMCOR

UMCOR-ի հայաստանյան գրասենյակը հայտարարում է 1998-99 տարվա Առողջապահական գրանտի ծրագիր:
Ծրագրում ընդգրկված ոլորտներն են.

1. Առողջապահական կրթում եւ առողջության պահպանման խթանում,
2. Առողջապահության առաջնային եւ երկրորդական պահպանում,
3. Դեղորայքի, բժշկական ծախսվող նյութերի, պարագաների եւ սարքավորումների արտադրություն,
4. Հետազոտություններ առողջապահության բնագավառում:

Առողջապահական գրանտի ծրագրի նպատակներն են.

- Ազգաբնակչության առողջության պահպանում եւ բարելավում,
- Ազգաբնակչության առողջապահական եւ ինքնախնամքի գիտելիքների մակարդակի բարձրացում, առողջ ապրելակերպի խթանում,
- Առողջության առաջնահերթ խնդիրների հետազոտում,
- Համայնքների անդամների եւ ղեկավարների ներգրավում առողջապահական ծրագրերի մեջ մեծացնելով նրանց հնարավորությունները եւ պարտականությունները,
- Առողջապահության ծառայությունները հասանելի դարձնել բնակչության առավել կարիքավոր խմբերին,
- Բուժաշխատողների գիտելիքների մակարդակի բարձրացում,
- Առողջապահության ծառայությունների որակի բարձրացում,
- Առողջապահական ծառայությունների շարունակելիության ապահովում:

Գրանտի ծրագրին կարող են դիմել միայն Հայաստանում գրանցված հասարակական, շահույթ չհետապնդող կազմակերպությունները, որոնք ունեն առողջապահական ծրագրերի իրականացման փորձ:

Այն կազմակերպությունները, որոնք համապատասխանում են վերոհիշյալ պահանջներին, կարող են այցելել UMCOR-ի գրասենյակ **1998 թ. հուլիսի 13-24-ը, առավոտյան ժամը 9:00-11:00, բացի շաբաթ եւ կիրակի օրերից՝** դիմումի ձեւեր ստանալու համար:

Լրացված դիմումի հետ պետք է ներկայացնել հետեւյալ փաստաթղթերի բնօրինակները եւ պատճենները. գրանցման վկայական եւ կանոնադրություն, լիցենզիա՝ համապատասխան գործունեություն իրականացնելու համար եւ կազմակերպության գործունեությունը հաստատող այլ փաստաթղթեր:

Ներկայացվող փաստաթղթերի բնօրինակները կվերադարձվեն դիմորդներին:

Գրանտի առավելագույն չափը 15.000 ԱՄՆ դոլար է:
Լրացված դիմումներն ընդունվում են մինչեւ 1998 թ. հուլիսի 31-ը, ժամը 12:00:

Մեր հասցեն՝ UMCOR-ի առողջապահության ծրագրերի բաժին
Կարապետ Ուլնեցու 16 (Հաղթանակի զբոսայգու հարեւանությամբ):
Հեռախոսներ՝ 24-81-41, 28-29-77, AT&T 151-894

Open Society Institute Assistance Foundation Armenia

53b Aigedzor St., Yerevan, Armenia ● Tel.: (374-2) 272-119, 271-713 ● Tel/Fax: (374-2) 151-088 ● E-mail: office@osi.am

~ JOB ANNOUNCEMENTS ~

Open Society Institute Assistance Foundation is currently seeking applications for the following positions:

Program Coordinator

The Coordinator in this position will manage three areas of programming: publishing, travel grants and East-East conference projects. These programs are run in coordination with a local committee of experts, under the guidance of the Director and local Board of Directors. The Coordinator will be responsible for organizing committee meetings for the implementation and review of grant competitions and for communication with interested grant seekers. Qualifications will include:

- One year minimum experience in an international organization
- Bachelor's degree in humanities
- Knowledge of publishing industry
- Outstanding public relations skills
- Good knowledge of relevant software programs: Microsoft Word;
- Discretion and ability to handle confidential issues;
- Self-motivation with an ability to set and meet goals;
- Ability to work under pressure;
- Fluency in English, Armenian and Russian

Public Relations Officer

The Public Relations Officer is responsible for all written materials related to the mission and activities of this office, including annual report, brochures, newsletter, press releases, etc. Additionally, the PR Officer will organize press briefings in consultation with the Director and Program Coordinators. The PR Officer will also provide information to the Director on all press coverage related to the mandate and activities of the office, and will prepare briefings for the Director on national and international events of relevance to the office. Qualifications will include:

- One year minimum experience in an international organization
- Bachelor's degree in humanities
- Knowledge of Armenian and foreign media
- Outstanding public relations skills
- Good knowledge of relevant software programs: Microsoft Word and Desktop Publishing
- Self-motivation with an ability to set and meet goals;
- Ability to work under pressure;
- Fluency in English, Armenian and Russian
- Discretion and ability to handle confidential issues;
- Self-motivation with an ability to set and meet goals;

Starting Salary for both positions is $350/month net
Applications accepted through July 11th

«ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԱՎԻԱՈՒՂԻՆԵՐ»

ՊՓԲԸ բորտուղեկցորդների ծառայությունում աշխատանքի են հրավիրվում 18-28 տարեկան կանայք

ԹԵԿՆԱԾՈՒՆԵՐԸ ՊԵՏՔ Է ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆԵՆ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՉԱՓԱՆԻՇՆԵՐԻՆ.

- ունենան գրավիչ արտաքին՝ հասակի չափանիշ՝ 163-176 սմ, քաշը՝ 50-70 կգ,
- ունենան միջնակարգ մասնագիտական կամ բարձրագույն կրթություն,
- ազատ տիրապետեն հայերենին (խոսակցական լեզվին եւ գրագետ գրելուն), ինչպես նաեւ կարողանան երկխոսություն վարել որեւէ օտար լեզվով (հիմնականում՝ անգլերեն):

ԱՆՀՐԱԺԵՇՏ Է ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԵԼ ՀԵՏԵՎՅԱԼ ՓԱՍՏԱԹՂԹԵՐԸ.

- անձնագրի պատճեն,
- կրթության մասին վկայականի կամ դիպլոմի պատճեն,
- 2 լուսանկար,
- ինքնակենսագրություն,
- քաղվածք աշխատանքային գրքույկից:

Փաստաթղթերն ընդունվում են ս. թ. հուլիսի 1-30-ը ներառյալ, «Զվարթնոց» օդանավակայանի բորտուղեկցորդների ծառայությունում (հին մասնաշենքի 2-րդ հարկ):
Լրացուցիչ տեղեկությունների համար զանգահարել 22-59-30 հեռախոսահամարով:

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

առանձնատուն, 80 քառ. մ նկուղ-ավտոտնակով եւ երկու բնակելի հարկով (առանց ներքին հարդարանքի), «Զվարթնոց» կինոթատրոնի մոտակայքում (Մոնումենտ): Կա նաեւ մրգատու ծառերով փոքրիկ այգի:

Զանգահարել՝ 27 22 57 ժամը՝ 10-16, 58 33 26 ժամը՝ 18-23

ՇՏԱՊ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

մեկ սենյականոց բնակարան Նորքի IV զանգվածում:

Հեռ.՝ 64-88-85, 64-69-49, 63-03-47

«ՍՓՅՈՒՌ» ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ - ՏԵՂԵԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ հեռախոսով (589167, 581351) - պարբերաբար հրատարակվող տեղեկագրերով - մագնիսական սկավառակներով - INTERNET ցանցով (http://www.arminco.com/spyur)

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան, Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69149. Պատվեր 855. Տպաքանակը՝ 3500. Ստորագրված է տպագրության՝ 2. 07. 1998. Գինը՝ 100 դրամ

digitised by A.R.A.R.@